

Lovska pravičnost

Franc Eržen

O lovski pravičnosti bi se dalo napisati celo knjigo, ako bi jo hotel podrobno in temeljito opisati. Lovska pravičnost pa ne obstoji v tem kar nam predpisujejo razni zakoni, naredbe in ukazi, ampak je nepisan zakon, kateremu se mora vsak lovec, če hoče to ime častno nositi, prostovoljno toda brezpogojno podrediti. Jaz bi se rad v tem članku dotaknil enega vprašanja lovske pravičnosti, in to: Odnos lovca do streljane, obstreljene in ustreljene divjadi. Omejiti se hočem predvsem na parkljasto divjad. Prav v tem oziru se lovska pravičnost mnogokrat krši; zato hočem ob koncu tega članka en tak primer vključiti. Ker se take kršitve dogajajo povsod, pa čeprav nenamerno ali iz nevednosti, naj se vsak, ki mu je dana čast loviti parkljasto divjad, vpraša: Jeli moj odnos do divjadi v teh treh okoliščinah tak, kot ga zahteva lovska pravičnost. Preden pa preidem k prvotni témi, naj se dotaknem še nečesa kar se več kot mnogokrat sliši. Češ, mladi lovci, za mlade lovce, mladim lovcem. Da, samo mladi lovci so tisti, ki si dovolijo take nerednosti. To pa jaz odločno zanikam, čeprav se ne štejem med mlade. Zakaj si to dovolim, mi je lahko dati odgovor. Mlajši so se morali učiti in se od bliže spoznati z lovom in divjadjo. Tako so imeli priložnost spoznati lovsko ideologijo ter njene etične in estetske vrednosti. Starejšim pa je to v večji meri ostalo prihranjeno ali zaradi tega, ker so imeli potrebno število lovskih kart ali pa iz kakega drugega razloga jim tega ni bilo treba. Seveda ne mislim to pavšalno. Da pa danes lov od lovca več zahteva kot samo dobro streljati, je povsem jasno. Zato je lovska pravičnost ena skoraj najvažnejših pogojev za pravilno in pravično izvrševanje lova. Zato bom poskusil napisati to, česar se mora vsak lovec pri lovu na parkljasto divjad držati. Drugače naj raje ne jemlje puške v roke ali pa naj gre na strelišče in naj tam strelja na lovske tarče.

Pred strelom

Že preden grem na lov, moram vedeti ali moja puška točno strelja. Kajti s slabo pristreljeno puško, ki ne strelja pravilno je že začetek svinjarije. Tako divjad prav lahko obstrelim, ji povzročim nepotrebne muke ali pa jo sploh izgubim. Če divjad popolnoma zgrešim je sicer nesreča malo manjša, toda imam sam škodo, posebno še pri današnji dragi municiji. Z večkratno zgrešitvijo pa škodujem sebi tudi s tem, da zgubim zaupanje v samega sebe in v puško in tako postanem slab strelec. Preden streljam, se moram tudi natanko prepričati, kaj da streljam, kajti dostikrat se je že zgodilo, da je namesto živali padel človek. Pa ne samo to, tudi žival moramo pred strelom natanko opazovati, ali je za odstrel zrela ali ne. Le mrhar strelja na vsako žival, ki mu pride pred cev. Nikoli ne smem streljati, če stoji žival naravnost k meni t. j. od spredaj, še manj pa če je obrnjena od mene, tako da vidim samo okence. Pri takih streljih običi zrno navadno v živalskem telesu. Na nastrelu ni najti drugega kot nekaj odstriženih dlak. Ako divjad ne leži v ognju, je ali izgubljena ali pa jo najdemo le z dobro šolanim psom. Če je le kako mogoče, ne streljati naravnost na pleče. Posebno kdor rad strelja na velike razdalje, se mu prav lahko zgodi, da bo zrno preveč padlo in žival bo odšla po treh nogah, ki je brez odličnega psa ne bo dobil. Torej, če je le mogoče streljajmo ob strani, tik zadaj za pleče in samo kadar ima žival glavo dvignjeno. Tudi strelji na prevelike razdalje, ki ne odgovarjajo puški, so skrajno lovsko nepravilni. Bolje je, če odide žival nestreljana kot pa obstreljena. Kdor ne lovi samo zaradi mesa, mu prav gotovo ne bo hudo iti nekajkrat na enega in istega srnjaka. Preden streljam, si moram še prav dobro zapomniti, kje je žival ob strelu stala ter kje sem stal sam ko sem strel oddal, ker le tako mi je

mogoče po strelu najti nastrel. To pa je zelo važno da vem, posebno če je žival po strelu še odskočila in v katero smer.

Po strelu

Nikoli ne smem po strelu takoj dirjati na nastrel. Ostati moram lepo mirno tam, kjer sem streljal ter puško na novo napolniti ali repetirati. Ker vse se lahko zgodi, pa tudi to, da žival kar naenkrat vstane in izgine v goščavo. Če sem ostal mirno na svojem mestu, me žival ni opazila in jaz sem že pripravljen na drugi strel. Ako je pa žival po strelu še odskočila ter mi izginila izpred oči, je mirnost in previdnost še mnogo bolj potrebna. Šele čez čas, ko se vse pomiri, grem previdno na nastrel in ga natanko preiščem. Paziti moram, da ne pohodim in uničim morebitnih strelnih znakov. Ako najdem kri, odstriženo dlako ali druge strelne znake, zaznamujem nastrel s pokonci postavljeno in v tla zabodeno vejo, tako da nastrel vedno lahko najdem ter se previdno odstranim. Nikoli ne smem iti po sledu za obstreljeno divjadjo; to delo moram na vsak način prepustiti izšolanemu psu. Žival po strelu ni prav vedela kaj se ji je zgodilo, če pa že obstreljena zapazi, da jo zalezuje njen največji sovražnik — človek, bo šla tako dolgo dokler se ne zgrudi mrtva in obleži. To je pa mogoče, da šele po nekaj kilometrih. Tako povzročim živali tudi nepotrebne muke in strah. Ako pa jo pustim v miru, se bo po nekaj sto metrih ulegla, razbolela in izdihnili. Nastrel moram zaznamovati tudi če ne najdem nobenih strelnih znakov. V vsakem primeru, če žival ni obležala v ognju, jo smem zasledovati samo s psom, ki je za delo na krvnem sledu izučen. S psom pa ne smem nikoli takoj na nastrel. Počakati moram vsaj 2, bolje 4 ure, tako da se sled ohladi ter obstreljena divjad razboli. Ako delam s psom še tople sledove, tako psa prav lahko pokvarim, da mi ne bo hotel delati pozneje po mrzlem sledu. Na barvnem sledu mora pes delati oprčen na dolgem slednem jermenu, razen da imam psa tako dobro naučenega, da dela krvni sled prosto nekaj metrov pred menoj. Drugače smem psa spustiti šele, kadar sem popolnoma prepričan, da se žival pred menoj umika, ali pa če se je pred menoj dvignila in zbežala. Tako bo pes obstreljeno divjad kmalu ustavil, da ji morem dati odrešilni strel in jo rešiti nadaljnjih muk. Tudi pravilno šolanje in vodenje psa spada k lovski pravičnosti, ker le z dobrim psom lahko lov lovsko pravično izvajam. Dober lovski pes je pogoj, ako hočem lovsko pravično loviti. Zato ne bi smel noben revir biti brez psa, ki popolnoma obvlada delo na krvnem sledu. Koliko divjadi manj bi šlo v izgubo, če bi imel vsak lovec ali pa vsaj vsak revir takega psa. Še več pa bi prihranili

ubogim živalim muk in trpljenja. Pa tudi če je žival obležala v ognju, ne smem takoj drveti k njej. Ostanem lepo na mestu, da se umirim sam in okolica. Šele čez nekaj časa, morda po eni cigareti, ali pipi tobaka se podam k mrtvi živali. Tudi mrtvo divjad moram spoštovati. Zamislím se, da sem ji vzel življenje, katerega ji ne morem več vrniti. Grdo je tudi dajati ustreljeni divjadi razna nesramna imena, pa naj bo to žlahtna ali pa roparska divjad. Vsekakor moram tudi z ustreljeno divjadjo postopati tako, kot z nečem kar mi je prav posebno pri srcu in ne kot z kako mrhovino. Tudi trofeje divjadi, katere sem uplenil, moram pripraviti tako, da jih lahko vsakemu pokažem. Ker kot sem že nekoč rekel: Ne samo po puški in psu spoznaš lovca, ampak tudi po trofeji ga spoznaš koliko velja. Trofeja je vsekakor lovčeva podoba, iz nje se zrcali njegov značaj.

Da bi noben revir ne smel biti brez psa, ki je izšolan za delo na krvnem sledu, naj nam pove naslednji dogodek:

Februarja 1956 je opazil lovec V. pri krmišču Grintovcu, jelena dvanajsteraka, ki je imel desno sprednjo nogo nad kolenom močno oteklo. Kljub vestnemu opazovanju ni mogel ugotoviti nobene zunanje poškodbe. Sumil je, da je verjetno pri zadnjem roku v borbi s kakim tekmečem nogo poškodoval. Da je jelen imel hude bolečine je bilo sklepati iz tega, da noge pri hoji ni uporabljal ampak je imel podkoleno pritegnjeno pod prsi. Ker ni bilo videti nikakih zunanjih poškodb je bil lovec V. prepričan, da se bo pozdravil, zato ga tudi ni pustil odstreliti. Jelen je prihajal redno vsak dan h krmišču in to še preden je krmišče obiskala druga divjad. Kakor hitro se je pa pojavila druga jelenjad, se je on umaknil. Sredi marca mu je pri krmišču odpadlo tudi rogovje. Ko je skopnel sneg, je izginil in se vse leto ni nikjer pojavil. Šele proti koncu ruka lansko leto. Bil je neprijazen deževen dan. Sedim pri plotu v Velzarci in čakam, če se bo oglasil neznanec, ki je že vse dni brundal v nasproti ležečih goščavah, ni se pa nikoli pokazal. Naenkrat se pojavi na nasprotnem, grebenu, kakih 600 m pred menoj močan jelen, kakršnega še nikoli nisem videl. Močni, visoki veji, ki pa sta zelo ozko postavljene ter se na vrhu križata. Desno sprednjo nogo ima pritegnjeno pod prsi. Nekajkrat je kratko zabrundal ter se z veliko težavo odgugal v bližnjo goščavo. Videlo se je, da se pri premikanju zelo muči, kar je tudi lahko razumeti, ker skoro polovico njegove teže mora nositi ena sama sprednja noga. Oglašal se je še več dni, ni pa se več prikazal vse do konca ruka. Šele 10. decembra se je posrečilo upravniku lovišča, da ga je rešil neznosnih muk. Noga je bila visoko nad kolenom prestreljena, kost popolnoma razbita. Plašč zrna je še tičal v kostnem mozgu, kateri je bil še vedno poln smrdljivega gnoja

in drobcev kosti. Kakšne strašne muke je morala uboga žival prestati zaradi nekoga, ki se verjetno imenuje lovec. Ako bi bil imeli tisti strelec (ime lovec je za njega zelo dvomljivo) psa, ki je izučen za delo na krvnem sledu, bi ne bil izgubil dokaj čedne trofeje, ubogemu jelenu pa bi bil prihranil grozne muke in bolečine. Skrajno nelovsko in lovsko nepravilno je streljati na vsako razdaljo, žival obstreliti potem pa jo pustiti, da se muči. Lovska pravičnost zahteva od nas, da tudi če

obstreljena divjad zbeži preko meje lovišča, podvzamemo vse, da jo rešimo nepotrebnih muk. Kaj moramo v takem primeru storiti, mora vedeti vsak, ki gre s puško v revir ter mu je dovoljeno streljati na divjad.

Na koncu naj še pripomnim, da lovska pravičnost nima s sentimentalnostjo ničesar skupnega. Bodimo lovsko pravični do živali, katerih usoda je nam zaupana, do naših četveronožnih pomočnikov in do naših tovarišev solovcev.

ZAKAJ PUŠKA SUNE?

Brez dvoma je neprijetno, če puška sune. Sunek nazaj ima še druge neprijetne posledice, predvsem pa zmanjša uspeh strela. Če strelec pričakuje, da bo puška sunila, se podzavestno manj koncentrira na cilj kot na puško. Med izstrelitvijo prvega naboja skoči puška iz ramena in iz smeri cilja. Če je sunek močnejši, more spraviti strelca iz ravnotežja. Če je treba oddati drugi strel, zahteva ponovno zavzetje čvrstega naslona ali položaja in naravnanje kopita v rame, preveč časa, tako da je drugi strel navadno zgrešen, ker je pač zamujen.

Močan sunek more povzročiti bolečino v ramenu, modrice, če ne kontuzije. Če je treba izstreliti zaporedoma več nabojev, kakor pri streljanju na glinaste golobe, je zadeva še hujša. Malone vsak strelec je občutljiv za puškin sunek. Nekateri, ki lahko prenašajo močnejše sunke, opazijo posledice šele na podplutbah. Pri drugih, bolj občutljivih, povzroča že prvi sunek bolečino in strah, ki motita uspeh.

Pri strelu ne pritiskajo smodnikovi plini le na projektil (na šibre ali kroglo), marveč tudi na glavo (bascule) puške. Ta pritisk da orožju določeno hitrost gibanja nazaj (sunka). Sila sunka se prenese s kopitom na lovčevo rame in povzroča udarec. Če je bil naboj močan, je začetna hitrost šiber večja, vzporedno je seveda tudi udarec v rame večji. Če je orožje prelahko, je udarec v rame že pri normalni hitrosti šiber in pri normalnem pritisku močan.

Močni naboji smejo torej biti le pri težjem orožju. Cevi težkega orožja so dovolj debele, da zdrže močnejši pritisk ter se preveč ne zvijajo niti vibrirajo. V tem primeru so tudi zadetki dobri. Nasprotno pa lahke puške s tankimi cevmi ne povzročajo le močnega sunka, marveč

pride zaradi vibriranja do zvijanja cevi, zaradi česar puška »skoči«, projektil pa zleti previsoko.

Močan sunek se pri lahkih puškah ne pojavi le kot posledica premočnega polnjenja naboja. Pri puškah s kratko cevjo je sunek močnejši, četudi streljamo z normalnimi naboji. Celó močno grajena masivna puška z dovolj dolgimi cevmi sune, če kopito ni primerno. Iz tega sledi, da sunka ni moč preprečiti z zmanjšanjem polnjenja, marveč je sunek posledica številnih faktorjev, ki jih je treba upoštevati. Oglejmo si činitelje, ki izzivajo pretirane sunke in metode, s katerimi je moč ta pojav ublažiti.

Po dosedanjem proučevanju sunka menijo, da obstojita dve vrsti sunka, in sicer:

1. Sunek, ki nastaja zaradi pritiska smodnikovih plinov na puškino glavo, dokler je projektil še v cevi.

2. Sunek, ki nastaja šele, ko je projektil zapustil cev kot posledica reaktivne sile smodnikovih plinov.

Prvo vrsto razlagajo s hipotezo, ki jo je postavil Seebert in se glasi: Polovica polnjenja naboja se giblje s projektilom, druga polovica pa z orožjem. Ta hipoteza pojasnjuje potrebo, da zmanjšamo polnjenje naboja pri puškah, ki so lažje in pri katerih se pojavlja sunek, ki nastane pri streljanju z normalno polnjenimi naboji. Če nameravamo streljati z močnejše polnjenimi naboji, je treba povečati težo orožja.

Sunek pa, ki nastane kot reaktivna sila ob izhodu smodnikovih plinov, le še bolj povečuje predhodni sunek. Računajo, da znaša to povečanje pri šibrenicah 17, pri risanicah pa okrog 26%. So pa balistiki, ki menijo, da je povečanje sunka, nastalo kot posledica učinka reaktivne sile, daleč večje.

Zato kaže, da je treba kot glavni vzrok pojava reaktivne sile oziroma sunka, nastalega na ta način, smatrati velikost pritiska plinov na ustju cevi, hkrati pa tudi njihovo skupno količino. Kolikor so cevi krajše, toliko je pritisk izhajajočih plinov večji, pa tudi sunek v rame je večji. Na primer, karabinka s kratko cevjo bolj sune kot podobna z dolgo cevjo, četudi je polnjenje nabojev v obeh primerih popolnoma enako. Večji kalibri, ki imajo po pravilu naboje z manjšim pritiskom, (tudi izhodni plini imajo manjši pritisk) povzročajo močnejši sunek zaradi večje količine plinov. Tako na primer povzroča šibrenica kal. 12, pri kateri ima naboj manjši pritisk kot naboj kal. 16, močnejši sunek, kljub normalni teži in normalno polnjeni municiji.

Ker je hitrost gibanja projektila skozi cev zelo velika (0,002 sek.), se oba sunka ne moreta čutiti vsak zase, marveč se spojita v en sam sunek, ki se preko kopita prenese na rame strelca.

Ob pravilni izdelavi nabojev moremo zmanjšati polnjenje, s čimer zmanjšamo sunek, ki bi nastal kot posledica pritiska na glavo za tisti del sekunde, ko krogla prihaja skozi cev. V tem smislu je treba zmanjšati tudi količino smodnika in šiber. Če puška tehta recimo 2500 g, bomo težo šiber zmanjšali po naslednjem pravilu: Optimalna količina šiber naj bi bila 1/100 teže orožja, v tem primeru 25 g; vzporedno bi morali zmanjšati tudi težo smodnika, razume se, po kvaliteti.

Nasprotno pa ni treba teže polnjenja spreminjati, da odstranimo sunek, ki nastaja kot posledica reaktivne sile smodnikovih plinov. Tu bi prej koristila daljša cev ali manjši kaliber. Ker pa kalibra pri puški ne moremo zmanjšati, zamenjamo kratko cev z nekoliko daljšo ali pa se zatečemo k novemu odkritju, ki ga pri nas poznamo kot »ventilirani kompenzator«. (Le za enocevke.)

Preizkušnje so pokazale, da zmanjša ta izum, ki ga montiramo na puškino cev, sunek z 50%. Poleg tega omogoča s spremembo nastavka spremembo v gostoti zadetkov, od cilindra do polnega čoka. Podobno napravo lahko montiramo tudi na risanice.

Sunek puške, oziroma moč udarca lahko merimo s posebnimi aparati ali pa ga izračunamo. Naslednja tabela kaže, kolika je energija udarca pri običajnih kalibrih:

Kaliber	Teža		Sila udarca kg/m
	orožja	izstrelka	
Šibrenica kal 12	3,2 g	32,0 g	3,5
Šibrenica kal 16	2,75 g	28,0 g	2,95
Risanica kal 8 × 57 IC	3,25 g	13,3 g	2,6
Risanica kal 7 × 64	3,3 g	9,0 g	3,2

Pri šibrenici je, kakor vidimo, kaliber puške zaradi večje količine plinov tisti faktor, ki povečuje sunek. Pri risanici je odvisen sunek puške prav tako od kalibra, pomembno vlogo pa igra pritisk plina.

Sunek se vedno povečuje, če cevi niso v redu čiščene. Od rje izgrizene cevi, v katerih se je nabral svinec ali baker, obraba cevi, zlasti v konusu, tudi poveča sunek.

Sunek orožja prenese na rame strelca kopito. Če je kapa na kopitu ozka, deluje udarec na manjšo površino, je pa intenzivnejši. Če se kapa naslanja na rame samo z vrhom, je udarec premočan tudi pri normalno polnjenih nabojih. Kapa na kopitu mora biti dovolj široka, njena oblika pa mora ustrezati ramenu, ker se le tako lahko pravilno prileže z vso površino.

Na puške, ki močno suvajo, je treba montirati gumijasto kapo. Vedeti pa je treba, da takšna kapa ni gladka, ne drsi, marveč se lepi na obleki ter je hiter oslon ob ramen otežkočen. S tem je treba računati, če smo se odločili za gumijasto kapo. Pri šibrenicah za hitro streljanje ni priporočljiva. Dimenzije kopita morajo biti sorazmerne postavi strelca. Predolgo kopito ne leži dobro, to je, ne z vso površino in zato je udarec močan. Preveč upognjeno kopito znatno povečuje moment sunka in povzroči poskakovanja orožja navzgor ter se lahko zgodi, da udarec prejme tudi strelčev obraz.

Da bi se negativen vpliv sunka ublažil, je torej treba uporabljati puške normalne teže, normalno polnjeno municijo in cevi normalne dolžine, dimenzije kopita pa morajo ustrezati postavi strelca.

A. S. P.

Kanja in izjeme

Ivan Dolinar

Včasih je težko opisati vrsto živalstva po njih lastnostih, ker so povsod izjeme in prav na te izjeme postane lovec pozoren. Nekatere živali je prav težko udomačiti ali ukrotiti, med njimi pa se dobe primerki, ki so priljudni in za dresuro dovzetni. Leopard je znan kot eden najbolj krvoločnih in neukrotljivih zveri in vendar se je pred zadnjo vojno neka punčara peljala po pariških ulicah z vprego dveh leopardov. Seveda imamo tudi nasprotno primere. Poglejmo pobliže v našo okolico.

Naš medved je n. pr. dobričina, rastlinojdec in mrhovinar. Od leta do leta pa se posamezni izrode ter postanejo prava zver. Zalezujejo in napadajo divjad, odneso ovco in pobijejo kravo. V vsaki vrsti živali se od časa do časa pojavijo osebk s posebnimi lastnostmi, katerih pa ne smemo posplošiti. Pravimo, da izjema potrjuje pravilo.

Ta uvod se mi je zdel potreben, da bomo bolj kritično presojali posamezne osebk živalstva in ustaljene lastnosti tiste vrste.

V Lovcu zasledim, ponajveč v oprtniku vesti, v katerih poročajo lovci o opazovanjih pri divjadi in o različnih uplenitvah. Poleg gojitvenih člankov me te beležke najbolj zanimajo. Iz njih je razvidno, da naši lovci niso samo streljači, temveč opazovilci narave. Pri tem pa opažam tudi, da je marsikatera beležka podobna že objavljenim v prejšnjih letnikih Lovca, kar je znak, da so pisci mlajši lovci, ki bodo postali vredni nasledniki starim.

Sedaj pa k stvari zaradi katere se zopet oglašam. Menda se usiplje že več kakor dve leti na našo kanjo grom in žveplo. Iz vseh teh pogromov nanjo pa sem zasledil le redke primere teh poročil, da so lovci to ujedlo pri njenih grozodejstvih dobili tudi v roko ali so vsaj videli, da je dejansko napadla divjad. Pa še v takem primeru je treba previdno imenovati krivca po imenu. In če so že dobili krivca v roke, je bila po njih mnenju brez dvoma kanja in ne kragulj.

Oglejmo si vsa grozodejstva, ki jih rodi kanja, malo bolj kritično in ne ponavljajte zgolj dejstva, da ste jo našli, ko je trgala fazana, zajca, račo itd. Absolutno dopustim, da je kanja v toliki meri ujeda, da ne bo pustila teden dni starega zajčka, da ji uide izpred kljuna. Isto bo napravila z nebogljenimi kebkami, ako ni matere zraven. Sicer bo pred fazanko ali naščeperjeno jerebico lov na kebkke opustila. Le ena kanja med desetlinami in desetlinami bo mogoče izjema, ki se bo specializirala v glavnem na lov, na živo divjad tam, kjer je je v obilici, ali pa v skrajni sili, ko tudi hudič muhe žre. Zakaj lahko kanjo zagovarjam, kljub tako hudim napadom nanjo?

Že pred leti sem napisal v Lovcu daljši članek o kragulju, kanji in skobcu. Primerjal sem vse tri ter poslal tudi primerjalne risbe glede velikosti, leta, barve perja, značilnosti kljuna, oblike repa itd. Od teh risb je objavil Lovec le nekatere in še pri teh se je zgodila v tiskarni pomota, da je bilo besedilo za kragulja in kanjo za krovno pero zamenjano. Sicer je bil v prihodnji številki Lovca popravek, prepričan pa sem, da je ta popravek le redke lovec opazil.

Ni moj namen ponavljati že objavljene opise in članke, pač pa značilnosti pretežne večine kanj in mladega kragulja. Kanja je že po zgradbi telesa ujeda, ki nima dosti spretnosti in hitrosti v letu, da bi bila izrazit ropar žive divjadi. Njen kljun je sicer pravo orožje za uplenitev tudi večje divjadi, nikakor pa ne njeni kremplji, ki so v primeri s kraguljevimi, topi. S takšnimi kremplji ji je nemogoče obdržati mladega fazana, večjega zajčka, da na kokoš niti ni misliti. Kanja je in bo ostala mrhar iz rodu sokolov in pobiralec lahko dosegljive hrane — kuščarjev, miši, kobilic in ostankov mesa, ki ostajajo drugim ujedam ali roparicam. V primeru izjemnega napada na zdravo jerebico, se bo obnašala nerodno in še od daleč ne s tisto silovitostjo in okretnostjo, kakor je primer pri kraguljih in sokolih.

Opazujte, da se zadržujejo kanje od jeseni do pomladi zelo rade v predelih, kjer grdo gospodari kragulj ali vidra ob vodi. Kanja je v tem času kraguljev stalni spremljevalec, kakor je hijena spremljevalka leva. Posebno ob večjih vodah ima kanja v tem času obširen okoliš, kjer se ji nudijo odpadki, prevžitek čez trdo zimo. Ne nasedajte pa barvi roparja, ki je odnesel izpred vas pišče, goloba ali jerebico. Barva je lahko značilno kanjina, dejansko pa je kragulj do enega leta starosti. Le dober opazovalec bo ločil oba v letu, po drži repa in peruti. Šele, ko imamo obe vrsti v rokah, jih lahko razločimo po krempljih, kljunu in barvi oči. Sicer je v hipnem preletu čez gozdiček, grapo ali travnike tudi za bistro oko razločevanje obeh vrst kočljivo, ker je pri tem mnogokrat še slaba osvetljava. Ako najdem kanjo na raztrganem fazanu, jerebici, zajcu, raci, še to ni dokaz, da je to divjad kanja tudi pobila. Ona pospravlja ostanke drugih.

Moja opazovanja zadnjih let gornje trditve potrjujejo. Navedel bom nekatere primere teh opazovanj.

1. maja 1957 mi je prijazna lovska družina Luče dovolila, da sem po dolgih letih zopet sedel v rušju na Loki na Raduhi in poslušal in opazoval ruševce pri njih rajanju. V hipu pa so vsi štirje ruševci utihnili in ruševci, ki je grulil

Foto A. Koprivnikar — F. Malavašič. V Raskovcu nad Vrhniko se je 10. okt. 1958 ob 22. uri polh sam fotografiral. Ko je lezel iz polšine, je sprožil kontakt reflektorja na bližnji jelki

na čistini pred mano, se je jadrno pognal navzdol v gosto bukovje. Takoj nato se je nizko okrog vrha pripeljal orel. Komaj 100 m za njim je obkrožila vrh kanja. Moj spremljevalec je trdil, da so utihnili ruševci zaradi kanje. Imel bi prav, ker ni videl orla, ki je priletel malo poprej. To jutro se ni oglasil na Loki noben ruševac več in vendar je bilo to »kislo« jutro prav primerno za ruševčevo gruljenje. Kanja temu pojavu ni mogla biti vzrok, ker se ptiči nanjo samo ozrejo, nato pa nemoteno pojejo dalje. Vprašanje nastane, zakaj je kanja letela za orlom. Vzroka sta lahko samo dva. Prvi bi bil, ako bi branila svoje gnezdo in torej orla napadala. Ker kanja 1. maja še nima v teh višinah (tudi v nižini ne) mladičev, ta vzrok odpade. Ostane drugi vzrok, da je spremljala bogatina, da ji bo prepustil nekaj drobtin od svojega ropa.

V zimi 1956 me je obvestil brat Franc, da je ubil kragulj za Savinjo fazanko in ga je on odgnal. Takoj sem pohitel z železjem na lov za kraguljem na mesto ropa. Kragulj je že zopet sedel okrog 30 m proč na nizkem boru in pri mojem prihodu odletel. Nastavil sem železje nad mrtvo fazanko ter se odstranil po bregu približno 1 km navzgor. Ko sem se vrnil, sem zagledal okrog 100 m od nastave v vrhu topola kanjo.

Mislil sem si — pa se ujemi ti ter zato še čakal, da ne bi motil. Čez kakih 5 minut se je popeljala kanja mimo nastave ter se zopet vsedla kakih 100 m niže na topol. Ko sem prišel do nastave, je bil kragulj že ujet. Po mojem odhodu se je zopet zapeljala kanja čez mesto, kjer je bila raztrgana fazanka, da bi pospravila ostanke.

V letu 1957 je moj brat Tonče pri lovu po polju zaostal ter se pokazal iz gozdička ravno v trenutku, ko je planila kanja na fazanko, ki se je spustila v brazdo njive in ki so jo lovci približno 100 m pred njim prepodili. Strel je pravočasno sklatil kanjo, da je odletela fazanka popolnoma zdrava, zlasti, ker je bila krita v brazdi. V zmagoslavju so mi prinesli lovci kanjo v dokaz, da je grd ropar, obenem pa tudi, da bi zagovornika kaj pošteno zafrknili. Opozoril pa sem tovariše na kremplje, sokolji zob na kljunu, zlatorumeno šarenko, oči in število črnih prog v repu. Bil je mlad kragulj.

Komaj 14 dni po tem dogodku so prihiteli k meni fantje smučarji ter mi prinesli raztrgano fazanko, ki jo je trgal kragulj, blizu mesta prvega poskusnega ropa. Naprosil sem fante, da so odnesli fazanko nazaj na isto mesto, nato pa sem nastavil nad njo železo. Po nekaj urah je bil že zopet ujet mlad kragulj, ki je bil mogoče iz

istega gnezda kakor prvi. V tem območju, kjer sta ropala kragulja, se je stalno sukala kanja in večkrat tudi dve.

Lani marca se je spustila komaj kakšnih 60 m od mojega stanovanja na travnik kanja, tam nekaj časa kljuvala po tleh in nato odletela. Na mestu, kjer je bila kanja, sem našel nekaj kapljic krvi in nekaj mišje dlake. Značilno pa je bilo pri tem obnašanje mojih golobov in kokoši. Prvi hip pri pojavu kanje so kokoši obstale, dvignile glave, nato pa so se mirno pasle dalje. Golobi so se zaleteli proti golobnjakom, kaj kmalu pa so začeli gruliti, kakor da bi jih bilo sram, da so se tako zmotili. Pri napadu kragulja blizu hiše ves dan ne privabim s hrano golobov iz golobnjakov.

Pred leti sem ustrelil racaka, ki pa mi ga je voda zanesla pod led in ga nisem mogel najti. Jugovina čez dan in ponoči je raztrgala led in že zgodaj sem šel iskat racaka. Bil pa sem že prepozen. Pri prihodu k zalivu, kjer sem predvideval, da je moral biti racak, je odletela kanja, ki je med tem racaka že popolnoma raztrgala. Ako ne bi poznal okoliščin, bi res lahko osumil kanjo, da je raco uplenila in jo raztrgala.

Ne morem zagovarjati kanje kot ujede, ki priložnostno napravi škodo med zajčki in jerebičjimi kebčki, posebno ne takšne, ki se je specializirala za lov na živo divjad. Da pa bi izjemno kanja pograbila tudi zdravo kokoš, je nesmisel. Kanja nima dovolj ostrih in zakrivljenih krempljev, da bi jih lahko zasadila skozi perje in kožo v kokoš in jo tako lahko obdržala. Kljun sicer ni tako oster, kakor kraguljev, dovolj pa je močan, da bi lahko pobila tudi fazana.

Ne sodite tovariši lovci prehitro! Brezpozgojno moramo dobiti ptiča v roko, da lahko ugotovimo vrsto. Naj ponovim razlike med kanjo

in mladim kraguljem (oba v roki seveda). Barva je lahko enaka, toda kragulj ima šarenico oči zlatorumeno, kanja oranžnorjavo. Kraguljev kljun ima tipičen sokolji zob, kanja tega zoba nima. Konci letalnih peres segajo pri kragulju samo do polovice repa, pri kanji do dve tretjini repa. Na repnih peresih ima kragulj 4–6 vidnih črnih prečnih prog, kanja 8–10 ožjih črnih prog. V resnici ima kragulj 6–8, kanja 8–12 črnih prog, od katerih pa je pri kragulju vidnih do 6, pri kanji do 10, druge so zabrisane. Pri preletu čez polje, iz gozdička v gozdiček pa lahko razloči obe vrsti le v tem zelo izvežban lovec, ki obe vrsti že več let stalno opazuje in ima za to opazovanje tudi priložnost.* Kljub mojim stalnim opozorilom, ne razpoznajo še niti člani naše lovske družine kragulja od kanj.

Pred leti je bila kanja popolnoma zaščitena; sedaj ni več. Kanja se močno razmnožuje, saj ima največkrat po 4 mladiče. Če bi bilo kanj preveč, bi res morale v ostrih zimah napadati zdravo divjad. Kanje se v ostrih zimah pretežno umaknejo na jug. Ako je primerno redka, se nam ni bati škode v lovišču. Je pa zelo previdna in ne pusti lovca na strelno daljavo (kragulj ni tako previden), v skopec pa je ni težko uloviti, ako denemo vanj za vabo raztrgano šojo, okrog pa natrosimo perja. Uspešen je ta lov le v snegu in mrazu. (Kragulj se v takšno nastavo ne bo ujel.) Ni potreba kanji prizanašati, ker ni nevarnosti, da bi jo iztrebili, grozodejstva kragulja in sokola pa tudi ne smemo njej obešati na kljun. Na zimo se domače kanje pred snegom največkrat umaknejo. Pridejo pa druge s severa, ki so bolj roparske in tem ni prizanašati.

* Po načinu leta in silueti ni težko ločiti obeh ujed; le nekaj opazovanja je treba. Ur.

ČUTNE ZMOTE

Časopisi poročajo vsako leto o nesrečah na lovu, ki se dogajajo zaradi zanikrnosti ali pa kot posledica nesrečnih slučajev. Oglejmo si nekaj takih in preiščimo slabosti človeškega organizma, ki dovedejo do nesreč.

Okó lovca je brez dvoma bolj šolano kot oko nelovca. Lovec opazi neznatne premike, ki drugim ljudem ne padejo v oči. Lovčevo oko zazna vsak premik v vidnem polju.

Vidno polje je velika ploskev. Če se zagledaš v obršo drevesa in pogleda ne premakneš, če torej obršo fiksiraš, ne vidiš le obrše marveč tudi kos neba, stranska drevesa, levo in desno in tudi del tal. Oko registrira na tleh vsak premik, čeprav ga ne fiksira. Izstopajočo divjad oko takoj opazi. Normalno vidno polje očesa sega

navzgor (čelo) do 50 stopinj, navzdol (obraz) do 70 stopinj, proti sredini (nos) do 60 stopinj in po strani (uho) do 90 stopinj. So pa tudi omejitve vidnega polja, ki jih povzročajo živčne motnje.

Tudi zaznavanje barv znotraj normalnega vidnega polja ni povsod enako. Najmanjše je vidno polje za zeleno barvo, nekoliko večje za rdečo, še večje za rumeno in največje za modro barvo. Zato so sodobna motorna vozila po večini opremljena z lučjo v modri barvi. To spoznanje igra pri gledanju v temi važno vlogo.

Čut za spoznavanje barv omogoča človeku, da razločuje barve v naravi. Ta čut pa določeni vplivi lahko motijo. Kdor je slep za barve, jih zamenja. Če nekdo vidi zeleno barvo sivo ali svetlorjavo, rdečo pa vijoličasto ali modrikasto,

je slep za rdečo-zeleno barvo. Štiri odstotke vseh moških ima to napako.

Kdor je popolnoma slep za barve, jih sploh ne razlikuje marveč vidi le svetlobo in senco. On vidi pokrajino sivo v sivem, tako, kakor jo kaže črno-bela fotografija. Prav takšna slika se nudi normalnemu človeku v mraku. Odtod izrek: Ponoči so vse krave črne.

V mraku se pojavi v očesu trudnost, ki se lahko stopnjuje do izčrpanosti sistema. Ostrina vida pada in prav tako čut za barve in svetlobo. Močno utrujenega človeka boli glava in posebno veke, kar povzroča bolečine. Kdor v mraku dolgo opazuje skoz daljnogled, se hitro in močno utruja.

Razen preutrujanja v temi lahko pride do optičnih motenj. Motnje lahko nastopijo v vseh čutilih, vendar pa ne nastanejo kot posledica zunanjih vtisov, marveč tako, da se slike iz spominov ponovno pojavijo. To se pripeti tudi zdravemu človeku, vendar jih ta takoj spozna

kot varljive, medtem ko jih bolan človek sprejme kot resnične.

Pogosto govorimo o lovski mrzlici. Lovska mrzlica je določen izraz strahu, je posledica nadmočnih impulzov, ki na človeka delujejo in ga lahko spravijo v nevarnost. Lovska mrzlica povzroča notranji nemir in močno utripanje srca. Ta živčni pojav nastopi, kadar lovec zagleda divjad in se pripravi na strel. Površno pristreljeno orožje mora stopnjevati nemir, ker vzbuja dvom, ali bo cilj tudi zadet.

Lovec mora, preden odda strel, samega sebe vprašati, ali ustrezajo njegova opazanja stvarnemu dogajanju in se prepričati, če ga njegova čutila ne varajo.

Vsi naštetih faktorji, ki smo jih na kratko navedli, morejo biti vzrok nesrečnim primerom na lovu, ker je človek pač odvisen od svojih čutil in njihovega delovanja.

Dr. Hans Koch
(St. Hubertus 3/1959)
Prevod: A. S. Pirc

Evropski bizon nekoč in danes

Leopold Zor

Evropski bizon ali zober (*Bison europaeus* = *B. bona* — *sus* L.) je ena najredkejših živali na zemlji in brez dvoma največji divji evropski sesalec, saj je odrasel samec visok do 1,70 m in 700 do 900 kg težak. S svojim čezmerno razvitim grbavim sprednjim delom telesa, ki je znatno višji od zadnjega, kuštravo dlako, močno vratno grivo in kratkimi rogmi zelo spominja na svojega znamenitega brata, nekdanjega gospodarja prostiranih severnoameriških prerij — ameriškega bizona (*Bison americanus*), ki sta mu Indijane, predvsem pa bele, neusmiljeno stregla po življenju, da jih je danes le še nekaj. Vendar je naš bizon lažji in elegantnejši od ameriškega. V srednjem veku so ga stalno zamenjavali s turom (*Bos primigenius*), kar zelo otežkoča njegovo zgodovinsko raziskovanje, čeprav že nemški ep o Nibelungih (*das Nibelungenlied*) omenja, da živi v Nemčiji, druga zraven druge, dve vrsti divjega goveda — bizon (*der Wisent*) in tur (*der Ur*). To sta naslednja verza:

»danach schlug Herr Siegfried einen
Wisent und einen Elch,
starker Ure viere und einen grimmen
Schelch«*

Tur je bil podoben domačemu govedu. Za razliko od bizona je imel gladko dlako, lepo zavite rogove in ni imel grive ter grbe na spred-

* potem je Siegfried ubil bizona in losa, štiri močne ture in srditega jelena.

njem delu telesa. Po značaju je bil očitno krotkejši in dobrodušnejši od njega, zato so ga često udomačili in križali z domačim govedom, medtem ko neukrotljivi bizon ni nikoli okusil človekovega jarma. Mnogi raziskovalci so celo mnenja, da naše govedo izhaja neposredno iz tura. Zadnjega so ubili že v začetku 17. stoletja, a je na srečo ostal ovekovečen na oljnati sliki, da imamo precej natančno predstavo o njegovi zunanosti.

V starih časih je bil bizon zelo razširjen in je bil prvotno azijska stepska žival. Gozdna žival je postal šele, ko se je ob Črnem morju vselil v Evropo, in gorska, ko se je povzpел na strma pobočja Kavkaza in perzijskih gora. Pri starih Kaldejcih je veljal za sveto žival. Ti so svoje bogove upodabljali z bizonovimi glavami. Ko je bil najbolj razširjen, je segal preko Francije do Pirenejev. V Franciji je izumrl prej kot tur in je bil že v 6. stoletju tam tako redka žival, da so ga imeli pravico ubiti le frankovski kralji; v naslednjem stoletju pa je izumrl.

Z bizoni iz domovine starih Germanov nas prvi seznanja Julij Cezar (100 — 40 pr. n. št.) v svoji znameniti knjigi »*De bello Gallico*«*. Po njegovem pripovedovanju so stari Germani kot junaka slavili lovca, ki je ubil starega bizona s sulico. Razumljivo je, da so Rimljani hlepeli po tem, da bi take »zverine« videli žive v cirkusu; ta želja se jim je tudi spolnila. Znan je gladiator Karpophorus, ki se je zmagoslavno boril z ne-

* Galska vojna.

varnimi bizoni in turi. Rim je dobival bizone za svoje priljubljene cirkuške igre iz treh provinc: Germanije, Sedmograške (Transilvania) in Balkana. Iz tega lahko sklepamo, da je bilo takrat v teh deželah dovolj bizonov.

Od leta 1100 do 1200 najdemo bizona še na Bavarskem, v Avstriji, na Češkem, v Švici, na Balkanu, Švedskem in Madžarskem. Sorazmerno dolgo se je ta mogočna žival držala na Sedmograškem, kjer je živela še konec 18. stol. v nekih gorskih gozdovih (Szerklerski gorski gozdovi).

Na vsak način je število bizonov ob zatonu srednjega veka očitno upadlo, kajti v začetku novega veka so znani le še iz štirih dežel: takratne pruske kneževine, Sedmograške, Poljske in Rusije, kjer so najprej izginili; obdržali so se le na Kavkazu. Vzhodnopruski vladarji so v 17. in 18. stoletju, po takratnem običaju, prirejali na posebnih prostorih (Hetztheater) borbe med bizoni in drugimi živalmi: volkovi, medvedi in hudimi psi. Pri takih barbarskih igrah je poginilo mnogo bizonov, a še več jih je na »lovih« pobila gospoda in tudi lovski tatovi niso mirovali. Ni čudno, da je bizon v Prusiji postal redek. Friderik Veliki (1742–1786) ni imel smisla za take barbarske gonje in »bojne« igre in jih je takoj, ko je zavladal, prepovedal. Ob nastopu njegove vlade je živelo le še malo bizonov v

temnih gozdovih med krajema Labiau in Tilsit, kjer so odslej nanje strogo pazili in jih pozimi tudi hranili. Toda bilo je že prepozno. Nenavadno ostra zima leta 1742 je pobrala večino živali in leta 1755, torej v nemirnem času neposredno pred sedemletno vojno, je padel zadnji vzhodnopruski bizon pod kroglo divjega lovca.

Tudi poljski kralji in velikaši so iz lovskih razlogov hoteli ohraniti bizona in so zato zanje ustanovili vrsto parkov pri Varšavi, Ostrolenki in Zamosku. Poskusi vzreje se seveda niso obnesli, ker gojitelji niso dobro poznali življenjskih navad in potreb živali ali pa so jih premalo upoštevali. Dokler je bilo bizonov še dovolj, je bil lov nanje med velikaši zelo priljubljen. Razen tega so jih kot darila pošiljali drugim vladarjem. Cesar Maximilian I. (1459–1519) je prejel s Poljske 5 bizonov, ki jih je zaradi njihove »barbarske postave« razkazoval med drugim tudi v Nürnbergu. Albrecht Dürer je svoje znamenite slike bizonov izdelal očitno po teh živih modelih. V drugi polovici 18. stoletja so mnoge vojne in nemiri popolnoma uničili že itak skromen ostanek poljskih bizonov. S tem je lov nanje sam ob sebi prenehal. Le na enem mestu se je ta divjad ohranila in živela vse do konca prve svetovne vojne; v pragozdu Bialowieza.

V tem ogromnem pragozdu je bilo očitno že od nekdaj veliko bizonov, čeprav nekateri trdijo, da so jih semkaj umetno naselili iz Smolenska. Ko se je pripravljaj na boj proti Nemcem, je kralj Vladislav II. (1385–1434) na veliko lovil v Bialowiezi, da bi svojo armado preskrbel z losovim in bizonovim mesom. Saško-poljski kralj Avgust III. (1735–1763) se je proslavil s svojimi razvpitimi gonjami na bizone v tem pragozdu. Lovci, če jih lahko tako imenujemo, so sedeli udobno na balkonu lovske hiše in čakali, da so jim gonjači prignali bizone na nekaj korakov razdalje, da so jih nato zlahka pobili. Na ta nečasten in bojazljiv način so v enem samem dnevu leta 1744 ubili 30 bizonov, leta 1752 pa celo 42. Ko je konec 18. stoletja Bialystok začasno pripadal Prusom, so se pruski gozdarji zelo trudili, da bi zvalili bialoviške bizone na svoje ozemlje, vendarle brez vidnejšega uspeha. V zadnjem trenutku je rešil močno skrčeni in nevarno ogroženi ostanek bizonov ruski car Aleksander I. Kakor hitro je zavladal (1802), je izdal strog ukaz, s katerim je prepovedal lov na bizone, razen v izjemnih primerih. Leta 1813 so tam našli le 300 bizonov, leta 1821 pa že 732. Toda poljska revolucija 1831 jih je ponovno zredčila. V mirnejših časih število zopet stalno narašča: leta 1838 so našli 906, leta 1839 – 932, leta 1841 – 946, leta 1845 – 1025 bizonov. Kot največje število omenjajo leta 1853 – 1543 in leta 1857 celo 1898, kar je vsekakor pretirana navedba. Temu sledi zopet močan upad zaradi nemirov na Poljskem in pogostih izbruhov živalske kuge. Ta kriza je trajala dolgo časa. Kljub

temu so jih cenili leta 1903 in 1909 na okroglo 700 glav in ob izbruhu prve svetovne vojne jih je bilo 737, leta 1915 pa celo 770. Skoraj vsi bizoni, ki jih vidimo v zooloških vrtovih, izhajajo iz bialoviških. Ruskim carjem je bilo v zadovoljstvo, da so darovali to redko žival znanstvenim ustanovam in slavnim velikašem-lovcem.

Sloviti bialoviški pragozd obsega ca. 2000 km². Iz goste podrasti se dviga mogočno drevje: smreke, bori, hrasti, jelše itd. Tu so domovali med drugim ris, divja mačka, orel, velika uharica, črna štoklja in krokari. Razen 700 bizonov je bilo v njem še 7000 kosov jelenjadi, ca. 60 losov, 7000 damjekov in 5000 srnjadi. Tako veliko število živali pa tudi bialoviški pragozd ni mogel prehraniti, zato so jih začeli umetno krmiti. To pa je imelo zle posledice, ker je prenehal naravni izbor. Pragozdni junaki so postali krotki in leni in so pokazali kmalu vse znake degeneracije. Zgubili so prejšnjo odpornost proti vremenskim neprilikam in boleznim. Bizoni niso imeli več volje, da bi si poiskali hrano, ampak so mirno čakali, da so jim jo prinesli. Pri tem pa so se tako navadili na človeka, da je to postalo zanje usodno, ko so šle vojne vihre preko tihega pragozda. Pogubonosno delo so opravljali tudi brezštevilni mali škodljivci. Med srnjadjo so razsajale trakulje (ikravost), med bizoni metljaji, lose in jelenjad pa so mučili žrelni zolji. Brezštevilne gosonice so obžrle do gola drevja in s svojimi iztrebki in razkrajajočimi se telesi gnojile gozdna tla, ki so zato pogrnala bujnejše rastlinje. Toda ta zagatna hrana je prinašal bolezen in smrt. Iz živalskega paradiža je postala velika hiralnica. Zanikrna divjad, ki je vedno kašljala in hropla, padala kakor muhe in številno varstveno osebje je imelo polne roke dela, da je sežigalo trupla, ki so ležala naokoli, medtem ko so učenjaki sedeli za svojimi mikroskopi in ugibali katera kuga pravzaprav uničuje divjad. Ko je bil stalež skoraj popolnoma uničen, so uvideli, da so v razvajanju divjadi naredili usodno napako. Zato so ubrali ustrežnejši način. Uspeh novih ukrepov je bil zadovoljiv. Divjad si je zopet opomogla, postala bolj zdrava in gibčnejša, čeprav še dolgo ni dosegla prejšnje samoniklosti.

Ob izbruhu prve svetovne vojne je bilo, kakor sem že omenil, zopet 737 bizonov v Bialoviškem pragozdu. V prvih mesecih 1915 leta so jih našli celo 770. Potem se je zgrnila nanje zla usoda in jih do kraja pokončala. Umikajoče se ruske vojne čete so zaradi mesa pobile mnogo bizonov in prodirajoče nemške niso bile v pobijanju prav nič zaostajale. Bizoni so bili pač prezaupljivi in so se neredko tesno približali vojaškim vozom, misleč, da bodo dobili hrano kakor prej. Šele polagoma so po mnogih slabih skušnjah postali previdnejši. Vojaški gozdni upravi v Bialowiezi se je kljub mnogim lov-

skim tatvinam posrečilo dvigniti število do pomladi 1918 zopet na 200. Krmili pa so jih le v najhujših zimskih dneh, in še takrat ne s senom, temveč s posekanim drevjem, katerega poganjke so živali jedle. Toda po zlomu nemške fronte je tudi ta skrb izostala in se je nenavadno hitro bližal konec bizonove tragedije. Tolpe roparjev in divjih lovcev, prihajajoče sovjetske čete in razkropljena krdela nemške vojske so tekmovali v pobijanju in uničevanju največjega evropskega sesalca. To početje do neke mere opravičujejo težke razmere, pomanjkanje življenjskih potrebščin. Lovišča so bila do kraja izropana in 19. februarja 1921 je padel zadnji bialoviški bizon pod kroglo divjega lovca. To je bil žalosten konec staroslavniških bialoviških bizonov.

Tudi v Zgornji Šleziji, na posestvih kneza Plessa, je bila do prve svetovne vojne majhna čreda bizonov, ki je izšla iz enega bika in treh krav iz Bialowieza, katere je car Aleksander II. leta 1865 podaril takratnemu knezu Plessu. Leta 1919 je ta trop štel 15 bikov, 27 krav in 14 telet; torej skupaj 56 kosov. Svetovna vojna je tudi zgornješlezjskim bizonom zadala hud udarec. Konec leta 1921 so bile samo še štiri slabe živali: dve kravi, en bik in eno tele. Na srečo si je ta mali pleski ostanek presenetljivo hitro opomogel.

Ko so Rusi leta 1831 poslali na Poljsko tudi čete s Kavkaza, da bi zatrli upor, je neki oficir videl v Wilni nagačenega bizona in je začudeno pripomnil, da takšna žival živi tudi v njegovi domovini na Kavkazu. To je prvo verodostojno poročilo o kavkaškem bizonu (kavkaško ime zanj = dombaj), čeprav so že od 17. stoletja dalje prihajale v Evropo vesti iz Abhazije, ki pa jih naravoslovci niso jemali resno. Ruski zoologi (Nordmann, Filatov) so zadevo temeljiteje raziskali. Šele od leta 1895 imamo točnejša poročila. Njihov življenjski prostor je bil že takrat omejen na površje reke Kubana (500 000 ha) na severnem pobočju Kavkaza, do nadmorske višine ca. 2000 metrov. Kljub strogemu nadzorstvu in ostrim kaznim je marsikateri bizon postal žrtev lovskih tatov. V teh divje razklanih, visokih dolinah je bilo težko natančno prešteti, še posebej zato, ker je bil kavkaški bizon plašen in nestalen ter je pri najmanjšem motenju menjal svoje bivališče. Povprečno se je njihovo število gibalo okoli 700.

Kakor je prva svetovna vojna zbrisala s površja vzhodno-pruskega in bialoviškega bizona, tako je spravila tudi kavkaškega na rob propada (ob padcu carizma so jih streljali kar s strojnimi). Kazalo je, da je bizon že popolnoma iztrebljen, vendar so pozneje ugotovili, da je kakih 25–30 živali uteklo klanju.

Ker so bili različni rodovi bizona že od nekdaj prostorno ločeni ali izolirani drug od drugega in so tu živeli v močvirnatem gozdu, tam visoko v gorah, je razumljivo, da so se mo-

rale izoblikovati različne geografske rase. Posebno kavkaški bizon (*Bison europaeus caucasicus*) se je od ostalih vidno razlikoval: bil je manjši, s posebno kratkimi nogami (gorska žival) in je imel krajše roge.

V prvih letih po prvi svetovni vojni je bilo stanje bizonov porazno, kajti razen majhne črede na Kavkazu, ni bilo v prosti naravi nobenega bizona več. Po drugi navedbi je zadnji kavkaški bizon padel l. 1919. Prijatelji narave so ustanovili leta 1923 »Mednarodno društvo za zaščito evropskega bizona«, katerega geslo je bilo »Bizon v nevarnosti«. To društvo je začelo takoj z delom. Njegova glavna naloga je bila, da poišče in preišče vse po zooloških vrtovih živeče bizone in poskrbi za njihovo razmnožitev. Teh bizonov je bilo kakih 60; vendar so ugotovili, da je med njimi precej križancev ali bastardov. Vse te križance so izločili in le čistokrvne bizone so vpisali v rodoslovno knjigo, katere prvi zvezek je izšel leta 1930.

Število bizonov po zooloških vrtovih je počasi, vendar zadovoljivo naraščalo. Gojitvena prizadevanja so rodila uspehe. Pred drugo svetovno vojno, leta 1938, je živel 96 čistokrvnih

bizonov: 35 v Nemčiji, 30 na Poljskem, 9 na Švedskem, ostali pa drugod. Vojna je znatno zavrla prizadevanja za njihovo ohranitev in jih močno zredčila. Na Poljskem škoda sicer ni bila tako občutna kot v Nemčiji. Črede v Berlinu, Warendu, Boitzenburgu in Wilhemstalu so bile uničene, Spring pa je izgubil polovico svojih živali.

Po vojni so zopet z vso vnemo priskočili na pomoč izumirajočemu bizonu (Poljska, Rusija, Nemčija) in ga v zadnjem trenutku rešili. V začetku leta 1951 jih je bilo že 141 (63 samcev in 78 samic): 67 na Poljskem, 24 v Sovjetski zvezi, 24 na Švedskem, 9 v Springu, ostali pa drugod. Kakor vidimo, so zgube, ki jih je terjala vojna, zbravane in število raste iz leta v leto.

Že dalj časa se nekateri ukvarjajo z mislijo, da bi pomehkuženemu, razvajanemu stanovalcu živalskih vrtov vrnil prejšnjo samoniklost, divjost in gibčnost. Takšen poskus so izvedli leta 1952, ko so dva bizona spustili v bialoviški gozd, da bi zaživela v prosti naravi, brez človeške pomoči. Če bo ta poskus uspel, bodo spustili vanj verjetno še druge. Toda lovna žival bizon prav gotovo ne bo več.

Še nekaj o veliki uharici

Stane Gregorc, LD Mengeš

Razni članki v našem Lovcu so me privedli do tega, da tudi jaz sam nekaj napišem iz lastne izkušnje z veliko uharico.

Ta lov je zame izredno zanimiv in tudi zelo uspešen, saj so prav redki primeri, da bi šel brez plena domov.

Velikokrat sem že posodil sovo Zinko, kakor jo mi imenujemo, raznim družinam tudi za ves mesec. Ko so mi sovo vrnil, so mi največkrat povedali, da niso imeli posebnega uspeha.

Zato sem jih nekoliko izpraševal, kako so lovili. Kljub mojemu navodilu, ki sem jim ga dal, niso znali loviti, ker nekateri lovci mislijo, samo da je sova privezana pa bodo roparice kar posedale okrog nje.

Predvsem je važno, da imate že prej skrbno in dobro pripravljeno zaklonišče, da je v zaklonišču urejeno tako, da se dobro vidi vse drevje, kamor mislite, da bodo sedale roparice.

Zelo je važno, da pridete do zaklonišča neopaženo. Potem si vse potrebno pripravite, stol, puško, municijo. Tudi termos steklenica s čajem je v hladnem vremenu priporočljiva. Nato je treba malo pregledati, če ni videti v bližini vran in drugih roparic. Če jih ni, na hitro postavimo že vnaprej določeni kraj stojalo s sovo.

Če so roparice v bližini, malo počakajte, da vas ne vidijo, posebno ne s puško; kajti če so

vas videle, ne bo prida uspeha. Sova mora biti postavljena tako, da jo lovec iz zaklonišča vedno vidi in da gleda na njene znake, ki jih včasih ravno za sokole že zelo od daleč nakazuje.

Največji uspeh je, če je en sam lovec; seveda mora biti spreten. Jaz, kadar sem šel z več lovci, nisem imel posebnega uspeha zato, ker je treba biti ure in ure popolnoma miren in čakati napada na sovo.

Lovci pa so vedno bolj nevtrajni in hodijo sem in tja. Seveda jih roparice opazijo in jim postane sumljivo. V gosti megli, veliki vročini in hudem mrazu je lov neuspešen.

V zaklonišču se poslužujem tudi raznih piščalk za vabo, ki pa niso toliko uspešne, da škodljivce privabim do sove. Na zajčji vek moram biti oprezen tudi za lisico, ki se kaj rada priti-hotapi na ta glas.

Pri večkratnem piskanju v enem zaklonišču se roparice tudi rade zapiskajo in ne reagirajo več ter je treba najti druge načine.

Vsekakor je treba imeti več takih zaklonišč v lovišču. Odličen uspeh je, če si izberete na odprtem polju ob kakem večjem drevesu in si naredite zaklonišče v zemlji, oddaljeno največ 22 – 25 m. Zaklonišče naj bo dovolj prostorno in na zunaj dobro zakrito. Sova naj bo postav-

ljena na nasprotni strani drevesa od zaklonišča, da se tako odvrne pozornost na zaklonišče.

Naboje uporabljam največ št. 8 in 6. Uspeh je najboljši v zgodnjih jutranjih urah. Zato je dobro, da si vse že pripravite preden ptice vstanejo. Na soncu se sova ne počuti dobro in se kaj kmalu stisne na zemljo. Takrat je najbolje, če greste z njo domov. To ponavadi naredi že med deveto in deseto uro.

Kako ptice dobro poznajo lovca? Brž ko vrane vidijo v lovišču lovca s košaro za sovo, se že od daleč dvignejo z močnim vpitjem.

Dobro si zapomnijo stare vrane, ki so bile že mnogokrat v boju s sovo in seveda tudi kdaj obstreljene, da me na poti domov visoko v zraku spremljajo in se kregajo nad mano.

Zato je pri nas lov uspešen samo, če ste jutraj še pri temi na mestu, da vse potrebno pripravite, preden roparice vstanejo.

Pred sovo na tla razpnem mrtvo vrano, ki sem jo prihranil od zadnjega lova. S tem je uspeh odličen, a le, če je lovec spreten, da velikokrat zmanjka municije. Tako so roparice našle sovo pri jutranjem plenu in to jih silno razdraži. Strela samega se ne boje dosti, le da lovca ne vidi.

Ne sme pa biti lovec zaspan, da se pravočasno odpravi od doma.

Ta lov je veliko odvisen od vremena in časa. Najboljši uspeh je spomladi za časa gnezditve. Prehrana za sovo je seveda potrebna vse leto in je treba biti vztrajen tudi v času, ko je uspeh slabši.

Žalostno je, da je prav malo lovcev po družinah, ki bi imeli veselje do tega lova. Pri nas sta dva in eden od teh je imel letos čez 1000 točk. Prav ta lovec dolgo ni imel uspeha, dokler sam ni uvidel, kako spreten moraš biti tudi pri tem lovu.

Razume se, da marsikateri lovec nerad nosi tisto košaro s sovo po terenu in vaseh, ker se včasih nabere cel kup otrok, ki gredo za njim.

Nekoč mi je žena rekla, da izgledam kakor »cirkuzar«. Pa so tudi »cirkuzarji« zanimivi — še posebej za ženske.

Zdaj še nekaj o prehrani svoje uharice. Vsekakor bi rekel, kdor ne misli hoditi s sovo na lov, naj jo raje odda kaki družini, kot da ji ne daje naravne hrane, ki jo sova potrebuje.

Nekateri stalno hodijo v klavnico po odpadno meso. Od tega ne dobiva tistih naravnih snovi, kakor od perjadi, miši ali veveric, katere ima izredno rada. Taka sova ne živi dolgo.

Večina lovcev ve, da sova pri prebavi per-nate ali dlakaste snovi izloči in izbljuje. Zato ji hrano nudimo v čimbolj naravni obliki.

Ne smem reči, da sem ne vem kako dobro hranil mojo Zinko 12 let, kar je pri meni. Velikokrat sem se moral zateči tudi k mesarju po kako drobovino. Če je pa ni bilo, pa tudi govedina ni škodovala.

V glavnem je bila hranjena vsa leta z naravno hrano, ki smo jo nalovili z njo na lovu. Zelo rada ima tudi vrabce. Zanimivo je, da vrabca zgrabi s kljunom in prav celega naenkrat pogoltne. Če je lačna, tudi tri do štiri zaporedoma, če ni posebno lačna, ob navzočnosti človeka ne je rada. V poletnem času se zelo rada koplje v vodi. Zato je treba skrbeti, da nima premajhne posode za vodo, da se lahko vanjo usede ali okoplje. Pri kopanju porabi precej vode, ki jo s perjem zmeče iz posode tako, da je po kopanju posoda skoraj prazna.

Nikdar še nisem videl, da bi pila vodo. Morda jo pije le ponoči ali pa ji zadostuje, da se samo zmoči. Pri meni ima posodo za vodo s 50 cm premera in 10 cm visoko, če ni še kdaj premajhna. Zaprta je vsa leta v posebnem kurniku s prostornimo 1 $\frac{1}{2}$ m³. Ta bi bil res lahko malo večji. Notri ima palico na stojalu, na katerem zelo rada sedi.

Mrežo ima samo spredaj, da nima prevelike svetlobe. Kletka je vedno v senčnem prostoru, da ji svetloba ali sonce ne delata neprijetnosti.

Pod v kletki je dvojen, tako da se zgornji, ki ga je treba čestokrat čistiti, potegne ven, se očisti in vselej dobro izpere. Pri zadnjem izpiranju je dobro, da v poletnem času vlijemo v vodo nekaj kapljic lizola. V poletnem času je to silno neprijetno delo, ker se vsaka hrana prav hitro usmradi. Škoda, da ni več teh sov po loviščih. Sicer se zadnje čase vse več sliši o tem

lovu na roparice. Če bi se lovci zavedali, kakšna korist je za lovišče, bi se marsikateri odločil za vzdrževanje te prepotrebne ptice v lovišču.

Naše lovišče ni veliko, 2840 ha, polovico poljskega, polovico gozdnega lovišča in ne bi mogel človek verjeti, odkod toliko roparic.

Naših domačih ujed ni veliko, pač pa prehodnih in doletelih iz sosednjih lovišč. Če pomislimo, da je bilo v minulemu letu samo skobcev in kruguljev uničenih 45 in če bi ti bili vsi domači, ne bi imeli ene jerebice in ne fazana v lovišču. Lovišče pa je kljub temu precej živahno, posebno z jerebicami in zajci, pa tudi s fazani. Prišel sem do tega, da čim boljše je lovišče, tem večji je dotok roparic, ker lažje dobijo hrano. Saj smo v teh 12 letih uničili ogromno roparic, pa se le malo pozna.

Nekaterim lovcem ni posebno prav, da se roparice uničujejo za časa preseljevanja. Toda ne moremo gledati, da bi se po naših loviščih klatile ujede, ki bi nam uničevale plemenito perjad, za katero smo vložili že veliko sredstev. V nekaterih zahodnih državah, kjer imajo lovišča v zasebni lasti, polagajo zelo veliko važnost na lov z uharico; saj je tudi najbolj učinkovit.

Na primernih krajih imajo narejena prav udobna stalna zaklonišča. Pri nas je za to še

premalo razumevanja. Tudi če kaj narediš, vse podro, tako da si včasih prav besen, ko si siguren, da imaš zaklonišče narejeno, ko pa prideš, je vse razmetano in pobrano. Nekateri lovci so lovili tudi z nagačeno sovo. Tudi sam sem že to poskusil z malo nagačeno uharico. Vabil sem tudi s piščalkami, pa ni takega uspeha kot z živo uharico. Vsekakor je ta lov za mene najboljše sredstvo za uničevanje roparic in najboljša zaščita nižinskega lova, ki pa seveda zahteva veliko truda. Sovo vzdrževati je eno glavnih bremen, ki se ga lovci otepajo ali kaj kmalu naveličajo. Pri nas mi dva lovca prav pridno pomagata. Za enega je malo preveč in se jasno, kaj kmalu naveliča. Zato ni prav, da v takem primeru vsi ostali člani stojijo ob strani.

Naj omenim še, koliko se povprečno na leto uniči roparic pri srednji aktivnosti tega lova samo v družini, ne upoštevajoč tistega s posojanjem sove drugim družinam.

Vran 150–250, srak 50–70, šoj 100–150, ujed 20–45. Seveda je ta uspeh večji ob večji aktivnosti.

Ta plen daje hrane več kot dovolj za vse leto. Nerodno je le to, ker je včasih preveč hrane, včasih pa zmanjka. Škoda, da je za ta namen hladilnik še predraga naprava.

AMERIŠKA ALI VIRGINIJSKA PREPELICA

(Bobwite Quall)

Američani jo imenujejo »Bobwite« (izg. bobvajt), po značilnem oglašanju samca v času paritve. To je najbolj razširjena in največ lovljena pernata divjad v Srednjih ameriških državah. Večja je od naše prepelice, po barvi perja ji je podobna, le nekoliko svetlejša. Razlika spolov je bolj vidna, kakor pri naši. Grlo samca je belo in nad očmi z belo vzdolžno črto od korena kljuna do konca glave. Rep je nekoliko plavkast in pahljačast. Perje samice je manj živo barvano, na glavi pa je namesto belega rumenkasto.

Način življenja ameriških prepelic se ne razlikuje dosti od naših. Žive po travnatih jasah v gozdih, ki so obdelane s poljskimi kulturami, zlasti v bližini živih meja, ob gozdnih kulturah, šibjih in grmiščih, ki jim nudijo zaščito pred roparicami vseh vrst.

Spomladi se spare in proti koncu aprila samica naredi gnezdo na varnem skritem kraju v grmovju. Gnezdo obloži s suhim listjem in travo. Izbira takih mest za gnezditve jo ne varuje zgolj pred roparicami, temveč tudi pred košnjo, žetvijo in zlasti pred poljskimi stroji.

Znese 15 do 18 jajc, vali 23–24 dni. Pri leženju samec zamenja samico. Že nekaj dni po izvalitvi prepusti vodenje in varstvo kebkov samcu, samica pa naredi novo gnezdo in znova vali.

V voljeri znese samica do 100 jajc v eni sezoni, od katerih je 80 do 90% oplojenih. Kebčki, čeprav so ob izvalitvi prav majhni, so zelo odporni in hitro rastejo. Po 8–9 tednih se že spuščajo na prostost, najboljše v gozdičke.

V treh mesecih popolnoma dorastejo in so spomladi že godni za ploditev.

Ameriška prepelica je kakor naša, zelo koristna poljedelstvu, ker uničuje škodljive žuželke in se hrani s semenjem plevela. V jeseni in pozimi pa pobira le žitna zrna, ki so po žetvi ostala na tleh oziroma izpadla iz klasja.

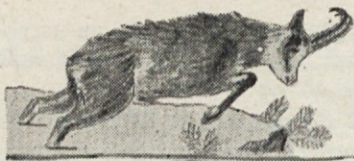
Odlika teh prepelic je prilagodljivost in odpornost v prosti naravi, velika plodnost, niso selivke in zdrže ostro podnebje. Pred zimo se navadno združijo v jate okoli dvajset ptic. Ob nevarnosti se oglase s svarilnim glasom v več tonih in kita se razprši na vse strani, tako da je možno streljati največ v eno. Leti izredno hitro in se skuša čimprej skriti za drevje ali grmovje. Lov nanjo zahteva od lovca in pa psa vztrajnost in od strelca veliko spretnost. Prava divjad za lovca športnika. Meso je izredno okusno. Zato se je naseljevanje te prepelice v Evropi v zadnjih letih močno razmahnilo.

Zamejska lovska glasila mnogo razpravljajo o tej prepelici, o njenem uspešnem naseljevanju, odpornosti, prilagodljivosti in hitrem razmnoževanju, posebej pa še o perjadi, ki lovcu – športniku nudi izredne lovske užitke.

Po vsem povedanem bi bilo priporočljivo, da se tudi mi zanimamo za naselitev in gojitev ameriške prepelice.

Ko dobim navodila za umetno vzgojo teh prepelic v voljerah, jih bom dal lovskim glasilom za objavo.

Po Ljubiši Ivkoviću, Beograd

MOJI GAMSI

Rado Čenčič

Visoko v gorah je zapadlo že za ped snega, v nižinah se je zadnje listje usipalo z drevja. Gozdni delavci niso bili nič kaj zadovoljni z zapoznelo zimo; les je čakal na prevoz in vozniki niso imeli pravega zaslužka. Tako lepe jeseni ljudje že dolgo niso pomnili. Sončni dnevi in orumenela, rjavkasta preproga z listjem posejanih gozdov so vabili pod obrše oskubljenih bukev in hrastov, v tihoto temnozelenih smrekovih oaz.

Pozna jesen je bila tu — jesen, čudovita za slikarja, ki išče še zadnjo igro narave, ki nanaša na platno poezijo nepopisne lepote, zavedajoč se, da je smrt blizu in da bo bela zima kmalu pogrnila mrtvaški prt na vso to lepoto.

V planinah so se pripravljali gamsi na ženitovanje. Nemir jim je polnil srca, toda jesen je bila premila, da bi jim rosa pobelila čope. Star kozel je že pognal mladeniča, ki je preveč dvoril trem lepim kozam. Samotarji, stari tršati zakrknjenci, siloviti pretepači in prebrisani previdneži so pozabili na opreznost. Zapustili so varna skrivališča in se podali na oglede.

Čas prska je bil tu! Tudi v meni je bil nemir, saj sem imel v žepu dovolilnico za odstrel gamsa.

NA POHORJU

Gorski potok Lobnica teče z vrh Pohorja proti Rušam. Ob potokovem levem bregu stoji prijetna planinska koča na Šumiku, na desnem pa so strma pobočja, porasla s smrekovimi gozdovi, ki jih imenujemo Reber. Svet je res reb-rast, z grapami razklan od vrha pa do slapov Lobnice. V teh grapah je dosti robidja in tudi pusta trava raste, tako da imajo gamsi-gošarji vse leto kar dobro obloženo mizo.

Tri dni sva z lovцем pasla koze po grapah in se željno ozirala za kozlom. (Pozneje sem ugotovil, da so to počele tudi koze.) Vse sva že poizkusila, toda brez uspeha. Res, da sva drugo jutro pri slapu Lobnice zagledala petletnega kozla, toda izginil je nama izpred oči. Tudi trop, mi je lovec pritisnil, toda mimo mene je šla sama kozarija, med katero je bilo triletno kozle. Torej ni kozlov, čeprav je prsk na višku?

Popoldne tretjega dne sva se spuščala preko Rebri proti lovski meji z namenom, da končava z brezuspešnim lovom.

Krasen novembrski dan je bil. Listje je šumelo na zamrznjeni zemlji. Niti koraka nisem mogel narediti, ne da bi zašumelo pod nogami.

Tihota je bila tako tajinstvena, kakor da je narava umrla. Od časa do časa je veter prinesel samo šum padanja vode v Lobnici. Nad Šumnikom je izza gozda lezel oblak, katerega sprednje gmote so se belo lesketale, koren pa je bil temen. Za vsakim drevesom, za vsakim grmom ali, ko si se ozrl po grapi, ali prilezel na rob, si lahko pričakoval, da se srečaš z gamsom.

Prav ta čar, prav to sluteno presenečenje in prav ti stoletni gozdovi so me vlekli tjakaj na gamsa, kljub majhni možnosti za uspeh.

Vedno niže sva se spuščala v dolino preko grap in po kakih sto metrih bi že prekoračila mejo družinskega lovišča.

»Počakajte me tu, grem pogledat tam preko,« je rekel lovec. Kmalu mi je izginil za robom.

Odložil sem nahrbtnik, se usedel na štor ter potrpežljivo čakal. Vdal sem se že v usodo, da se vrnem brez gamsa.

Pred menoj, kamor je odšel lovec, se je širil smrekov gozd, za menoj pa je bila večja dolina, zelo redko porasla, od katere sem videl samo nasprotni breg in še tega samo gornji rob, začetek stoletnega bukovja. Še polovico cigarete nisem pokadil od odhoda lovca, ko zaslišim šumenje v dolinici za seboj. Ob robu je rasla mogočna smreka. Stisnem se za njo in čakam. Samo dno doline vidim in nasprotni breg, toda gamsov nikjer. Mrzlica je popustila in srce se mi je umirilo. Spet skoki in šumenje pod menoj. Prepričan sem bil, da mi kozel ne uide, tisti kozel, ki tamle mogoče osemdeset metrov pod menoj preganja mlajšega tekmeča, ali pa kozo.

Čas je tekel, toda črni vragi se niso pokazali. Natančneje si ogledam nasprotni breg doline in vidim, da nekaj črnega leži za bukvi. Koza je, ugotovim skozi strelni daljnogled.

Mravlje, vse trde od mraza, so lezle po koreninah smreke. Kako, da še niso v prezimovališču? Ali jih je sonce privabilo na površje?

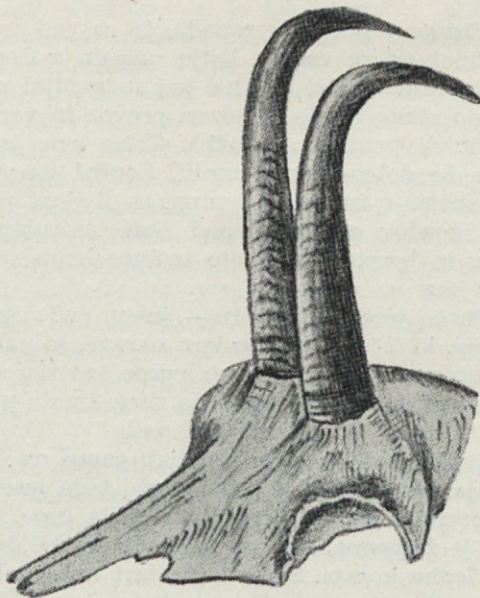
Dolino je preletela zelena žolna in pričela neusmiljeno nabijati v grapi stoječi javor. Zapoznalo listje je še padalo z drevja, se vrtinčilo v zraku in zašumelo, ko je podrsalo po tleh. Tako! Pripravljeni smo za zimo, sedaj nas lahko zameteš, ti neusmiljeni sneg. Lansko leto si nas prehitel in smo polomili vse veje.

Tudi jaz sem bil pripravljen, da ga položim na dlako, njega, ki je ponovno pričel gonjo pod menoj.

Zašumi — skoki — in črna postava plane preko doline v nasprotni breg. Takoj za njo druga, večja. Tako, sedaj sem pa le dočakal. Večji gams, črn ko vrag, dohiti prvega pri bukvi, kjer je ležala koza, ki se še zmenila ni za ljubavno gonjo. Kozel naskoči stoječo kozo. Že mi pleše v daljnogledu! Konica na pleča — bum! Odmev strela je planil na nasprotni breg, se odbil v pečinah slapa in porazgubil proti Šumiku. Po strelu se je kozel vzel na zadnji nogi, ko ga je v zraku s sprednjima nogama zasukalo, ga vrglo preko glave po bregu, po katerem je zdrsel in obležal v dolinici.

Nekoliko se mi je upiralo, da sem ga ustrelil na kozi, toda vendar je to doživetje, ki ni vsakdanje, sem si rekel in ne lovsko.

Ko sem prišel do gamsa, da bi populil čop — dlake ni bilo — vražji kozel, zakaj ti ni zrasla.

Pohorski »kozol«

Zgrabil sem za roglje, ki so bili nekam revni, ga prevalil na hrbet — in groza!

Ko sem stisnil vime, je priteklo v kapljicah mleko. Ubogi roglji so mi potrdili, da sem ustrelil triletno kozo. Kar se nama z lovцем ni posrečilo tri dni, je lovec sam doživel, ko ga je privabil moj strel: videl je po treh dneh lova kapitalnega kozla, kako obupan stoji zraven mrtve koze.

Novo mi je bilo, da tudi koze skačejo druga na drugo kakor pojave krave.

Se nadaljuje

Opravki lovca v novembru

November je mesec, v katerem je dovoljen lov na vso divjad, razen na ruševca in velikega petelina. Toda z lovom na jerebice v tem mesecu že prenehamo, pa tudi jereb se na klic ne odziva več tako živahno.

Prav dobro se love fazani; zajčji lov je seveda v najboljšem teku. Brakade se nadaljujejo zlasti tam, kjer je upati tudi na lisice.

Srnjaki zgublajo rōge, močnejši navadno prej, kakor sla-

bejši. Slabotna in zakrnela srnjad ter ostarele srne naj se v tem mesecu odstrele, sicer jih bo izločila zima.

Morebitne pobeline olajšujejo lov na divje prašiče, omogočajo ugotovitev staleža divjadi, kažejo, kam naj nastavlamo lisicam in kod naj hodimo za kuno, ki ima že zrel kožuh.

Pričenja se gamsov prsk, lov na gamse postaja zanimivejši.

Proti koncu meseca se začne bukanje divjih prašičev. Lov na-

nje je uspešnejši, ker so gošče zaradi obletanja listja preglednejše.

Krmišča se morajo spraviti v red in položiti krma. V visokih legah, če je zapadel debelejši sneg, je treba izgaziti pota do krmišč.

Fazanom in jerebicam se po malem že polaga krma.

Streljajo se race in drugi povodni ptiči.

Po zbirki dr. Bevka
Kelih

Lov na medveda

Mihael Primožič

Ko sem 4. februarja 1956 izvil svoje revmatične kosti iz gnezda, me pride klicat hči, da me čaka Pepetov Slavko in da mi ima nekaj važnega povedati. Slavko je namreč potomec stare lovske Vrhovčeve rodovine, ki je celo stoletje strašila zajce in lisice po našem lovišču. Z vso vnemo mi začne pripovedovati, da se je zjutraj rano namenil k zobozdravniku v Gorenjo vas in ko je prišel do Kumrovega kozolca, je na snegu opazil neke velike šape. Bilo je okrog 8 cm snega, tako da so se od-tisi zelo dobro poznali. Prinesel sem mu knjigo Naš lov, kjer so upodobljene vse šape in copate naše divjadi. Najprej se je ustavil pri jazbečevih, le veliko premajhne so se mu zdele. Potem sva gledala medvedove, pa je menil, da so podobne, samo malo preozke da so one na snegu kakor moške noge najmanj št. 42—43. Pristavil je, da naj grem takoj sam gledat in da je Tone že obveščen in da ga je on poslal do mene. In ko mi je še naročil, da naj vzamem mavzerico, jo je zopet odkuril. Brez priprav popijem malo kave, vzamem moj pihalnik in jo odkrevsam po cesti. Bilo je pasje jugovo vreme, z megle je rahlo pršilo, to se pravi, vreme nalašč za revmatične kosti.

Komaj sto korakov od hiše že zagledam Toneta, da mi gre nasproti, oborožen s svojim dvana-jstkalibrskim topom in nabasano lovsko torbo. Ze od daleč me je vprašal, če imam mavzerico. Ko sem pritrdil, se je naglo obrnil in s pozivom naj se podvizam, jo je urno ucvril nazaj po cesti, od koder je prišel. Sedaj sem vedel, da gre zares in sem jo ubral za njim, kar so mi pač dovoljevala moja revmatična kolena. Imam namreč star avstrijski revmatizem, ki sem ga nalezal med prvo svetovno vojno po naših gorah od Krna pa do Ortlerja, zgolj po visokih gorah. Služil sem namreč pri gorskih strelcih. To samo mimogrede, ker to ne spada k lovu na medveda. Ko me je končno le počakal, je bil zelo radoveden, čigav sled je to, opice, medveda ali divjega moža. Ko sva prišla na sled, sva takoj ugotovila, da je to medved in sem rekel, da ga nima smisla zasledovati, prvič ker je zaščiten, drugič, ker je najbrž šel tam mimo pred 4—5 urami in če ni počival, je že precej daleč. Tone je le vztrajal na tem, da greva za njim, da ga bova mo-goče vsaj videla, ker sva ugotovila, da je to samec, težak najmanj 180—200 kg in da ima gotovo gorak kožuh itd. Končno sem le pristal na to zasledova-nje, čeprav na to nisem bil pripravljen. Uvidela pa sva, da bi bilo sledenje skozi goščo precej nerodno, ker je še vedno visel moker sneg po vejah mla-dega gozda. Zato sva sklenila, da po kolovozu ob-kroživa, da ga bova v Novinah gotovo presledila. Po tem sklepu sva se takoj odpravila na pot, naj-prvo seveda v Tonetovo gostilno, ne zaradi žeje, kajti če že ravno mimo greš, skoraj ne moreš dru-gače kakor nekaj kozarčkov pelinkovca za želodec in tudi za korajžo ne škodi. Potem sva jo mahnila po Mravljevi grapi proti Novinam. Res se nisva motila. Malo pod Novinami jo je bil primahal iz gošče in ko je zapazil gospodarska poslopja, se jih je v velikem loku izognil. To mi zopet ni šlo v račun, ker sem pričakoval, da se bo tam okoli kaj mudil, ako ne v Novinah pa v Marinkovci. Mislil sem namreč, da si bo okoli na samem stoječih po-sestev iskal hrane in napravil kak zakonit prekr-šek, za kar bi ga lahko kaznovala. Iz Novin jo je mahnil kar čez senožeti in okoli Škofja je peljal sled.

Zopet sem predlagal, da se vrneva domov, ker je medtem jelo vedno gostejše deževati in tudi upa-nje, da bi ga dohitela, je bilo vedno manjše. Toda Tone se ni vdal, češ, če sva enkrat že tukaj in mokra, pojdiva še naprej, da bova vsaj videla, kam je zavil. Sled je peljal kar ves čas poševno od vzhoda proti zahodu. Ko pa je prišel nad go-stilno Log, nasproti bolnišnice Franje, jo je naen-krat mahnil naravnost navzdol. Midva seveda kar po sledu za njim do vojaške ceste, ki pelje iz No-vakov okoli Škofja. Tam sva videla, da je preko-račil cesto in šel naravnost proti Logu. Kaj sedaj? Kakih 100 metrov pod nama je že kopno, sledu ne bo več in mokra sva bila že pošteno. Odločila sva se, da greva do Cmilka, na samem stoječe kmetije, oddaljene komaj kilometer. Malo začudeno so naju gledali, kaj naju nosi okoli v takem vremenu, še bolj so se začudili, ko sva povedala, da sva na lovu za medvedom. Razume se, da nama niso verjeli, dokler ni šel Cmilkov Joško gledat na sled in je ugotovil, da ne laževa. Gospodinja je takoj opazila, v kakšnem stanju se nahajava in je naju poslala za peč in postregla z domačim žganjem in kruhom, kar se nama je zelo prileglo. Med tem, ko sva se grela in sušila, zraven še pila, je Joško obvestil novaške lovce, da imajo medveda v lovišču. Naro-čila sva tudi, da naj iz zadruge telefonsko obveste družinskega gospodarja v Cerknem, da se nahaja medved v Novakih. Toda v zadruzi so se mu le smejali in razumljivo tudi ne telefonirali, ker so se bali le prevelike potegavščine, da bi šel gospodar v takem vremenu v Novake po april. Čeravno sem bil trdno prepričan, da medveda ne bomo več vi-deli, bi le rad privoščil še drugim lovcem, da bi se malo osvežili s to pršavico. In res, po dobri uri ča-kanja jo je že primahal Prapetnik. Ze od daleč smo

ga opazovali, kako negotovo je šel in se oziral okoli sebe. Nemogoče, da bi se bal medveda, ampak potegavščine, da se mu bomo samo smejali. Tudi nama ni hotel verjeti, da sva na sledu za medvedom. Za druge lovce je dejal, da so obveščeni, če bo pa kateri prišel, je vprašanje in da se ne izplača čakati. Ko je Cmilikova mama videla, da smo res tako neumni, kakor je rekla, nam je dala še poštno južino s kranjsko klobaso in kislim zeljem, za kar sem ji še danes hvaležen. Nato smo se poslovili in šli znova na sled. Tam so se nam pridružili še trije lovci iz Novakov: Slavko, Štefan in Janko. Šele, ko so videli sled, so verjeli.

Po kratkem posvetu smo obšli kopnine, dva desno, dva levo, da ugotovimo, kam je zavil, ali proti Cerknem ali proti Blegašu ali pa mogoče čez vodo na Porezen. Ko po enournem sledenju na kopnini sem in tja, gor in dol, nismo mogli najti nobenega sledu, smo šli mokri domov. Midva s Tonetom sva jo urezala kar čez vrh Škofja. Bila sva trudna in tudi zelo redkobesedna, ker se nama je stvar tako slabo obnesla. Edino dobro je bilo, po zaslugi Cmilikove matere, da nisva bila lačna. No, pa — Tone je imel lovsko torbo in tudi precej težka je bila videti. Pa kaj to meni pomaga, sem si mislil, ko je pa noče odpreti. Tudi ko sva se na vrhu Škofja poslovila, mu ni padlo v glavo, da bi potegnil steklenico iz torbe in ponudil požirek pelinkovca, kar je druge kratki večkrat storil. Vprašati pa ga tudi nisem hotel, le samo zdravo, zdravo in na svidenje jutri in že sva šla vsak v svojo smer, on levo, jaz desno. Med potjo domov sem premišljeval, kako bi bilo, če bi ga bila le dohitela, ali bi ga bila streljala ali ne. Zaščiten je, greha v našem lovišču ni storil, za kar bi ga lahko kaznovali. In če bi ga, bi ga gotovo Tone, ker je bolj uren, ima sicer že 56 let, a za hojo, posebno na lovu, ga malokdo užene. Njemu bi pripadala trofeja, to je kožuh in stegna, meni bi ostalo komaj še srce in obisti; rep se pa itak kožuha drži in torej bi pripadal njemu. Ko sem takole celo stvar preštudiral, sem bil kar zadovoljen, da ga nisva, ker dosti sem že bral o njegovih ljubeznivih objemih, posebno kadar je ranjen. Kdo ve, ako bi ga midva streljala, da bi ne bil samo ranjen. Tedaj adijo hlače in še kar je v njih. Tudi na Tožbarja in Trento sem se spomnil in njegovo manjkajočo brado. Raje bi pustil mimo vse svetovne medvede kakor pa bi se pustil tako prijazno objeti. Kar zadovoljen sem bil, da se je tako gladko izteklo. Ko sem drugi dan šel v Tonetovo gostilno na kozarec vina, bila je ravno nedelja, Toneta tisti čas ni bilo doma, mi je njegova žena Franca rekla: »Včeraj pa nista imela sreče; je Tone le zastonj vzel verigo s sabo.« Kakšno verigo, sem vprašal. »Ali ti ni nič povedal? Zjutraj, ko mu je Slavko

povedal, kje in kakšen je sled, je takoj zbasal v torbo precej močno verigo in velik kos kruha.« Sedaj se mi je zjasnilo, zakaj je tako težka torba in zakaj je ni nič odprl. Za žganje ali pelinkovec pač ni bilo več prostora. Ko je pozneje Tone prišel, že malo korajžen domov, je takoj prišel na vrsto medved. Kmalu je povedal, da se je pred dnevi mudil v gostilni nek Žirovec, ki je bral v Poročevalcu, da je iz nekega cirkusa ušel velik medved in da je razpisana velika nagrada za tistega, ki bi medveda ujel in vrnil cirkusu. Sedaj mi je bilo šele razumljivo, zakaj je Tone kazal toliko zanimanja za tega medveda. Tako nama je z medvedom ušla tudi lepa nagrada.

Pozneje sem zvedel, da sta ga potem zasledovala še dva lovca iz sovodniške družine, na Mekinovšč, zgolj da bi ga videla. Najbrž je bil tisti tolminski medved, o katerem je pisal že tovariš Perat. Značilno je tudi to, da je šel ravno čez Mekinovšče, kjer so bili medvedje pred Napoleonovo vojno stalni gostje, o katerih so krožile govorice, da so bili kar pošteni in so se zadovoljevali z drobnicami in borovnicami in da so si le redko privoščili kako ovco. To je vedel povedati moj pokojni oče, ki je seveda zvedel od svojega očeta, kako so se tiste čase večkrat srečali z medvedi. Nekoč je šla Kisovška gostja zgodaj zjutraj po drva, ker je potem morala v dnino. Pride na gmajni mimo velike divje hruške, drobnice, katere je bilo v tistih časih vse polno po gmajni, pa zapazi da nekdo trese drobnico. Misleč, da je gospodar, ga lepo pozdravi z dobro jutro. Ker je pa bil takratni gospodar precej gluhi, pozdravi glasneje, na kar ji odzdravi gom, gom. Šele tedaj bolj natanko pogleda in vidi, da je gospodar čisto kosmat. Ko je pridirjala domov, so jo morali s špajko kaditi, kar je bilo v tistih časih v navadi, da so jo spravili zopet k sebi.

Na Mekinovšč je prišla nekoč medvedka k hiši po mladiča, ki ju je bila prinesla dekla zvečer iz gozda, kamor je šla po prašiče, ki so se pasli na žiru. Mladiča sta začela v hiši jokati in ravno, ko je družina z gospodarjem molila, je zabrundala pod oknom medvedka. Gospodar je vedel, kaj to pomeni, je mladiča vrgel kar skozi okno in medvedka ju je odpeljala. Od tedaj je medvedka večkrat hodila ponoči okrog hiše, a ni storila nič žalega. To se je zgodilo leta 1812, ko so v Novinah postavljali novo hišo in je na hišnem tramu vrezana ta letnica.

Odsihdob ni bilo v teh krajih medvedov, dokler se ni pojavil ta, na katerega sva šla s Tonetom.

Pa tudi tega ni več, ker ni več drobnic in ne ovce.

PREDNAROČILA ZA

Lovski koledarček 1960

naj od svojih članov zbero lovske družine in jih do 1. novembra t. l. pošljejo neposredno LOVSKI ZVEZI SLOVENIJE

ZABRISANI SLED

Janko Perat

Blesk noči se je umikal, barve dneva pa še niso zažarele. Skozi to brezizrazno sivino, ki ni bila ne dan ne noč, sta se prav polagoma, z izkušnim gorniškim korakom vzpenjala gori proti stenam, ki so se izvile iz mehkega objema ruševja in temne vzkipele kvišku ter ustvarjale ostre, zobčaste konture na temni modrini jasnine. Svež jutranji zrak, ki je lil z vrhov, je Jani pognal mraz do kosti, da je vzdrtela po vsem telesu.

»Mrzlo je, kaj?«

»Res, mraz me je stresel, pa se bom že kmalu ogrela France, nikar ne skrbi.«

»Kaj če bi nekoliko pohitela? Ali bi me mogla dohajati?«

»Ali misliš, da je potrebno? Saj si prej rekel, da sva zgodnja! Veš, zrak je preoster in dihati moram z odprtimi usti. Nisem več temu vajena.«

Jana v resnici ni čutila pravega elana in bilo ji je skoraj žal, da se je lotila tega podviga. Morda je bila njenemu razpoloženju kriva pre-zgodnja ura, morda pet let življenja v dolini, morda samo neprespana noč ali vse skupaj.

»Še tja gor pod ono ostenje se povzpneva, potem bova nekoliko počivala.«

»Le nič ne skrbi za mene, France, bo že šlo.«

Odgovarjala mu je mehko, kot običajno. Ni mu hotela pokazati, da je nevoljna in vsa izmučena od prečute noči v pastirski koči, kjer vso noč ni mogla zatisniti očesa.

Ničesar prijetnega ji ni ostalo od prečute noči. Neprijetnosti so se prav za prav kar vrstile ena za drugo. Pastirska koča, kamor sta se zatekla zvečer ob mraku, je že nekaj tednov samevala in je bila že vsa prepojena od jesenske vlage. Ko sta zakurila ogenj, se je vlaga kondenzirala v paro, ki je pritiskala dim k tlom, da se je vse zakadilo. Oči so se ji že vse razbolele, preden se je prostor toliko osušil, da je dobil dim prost izhod skozi odprtino v strehi.

Cisto v dnu srca se je jezila bolj na Franceta kot na samo sebe, čeprav ji je skozi ves večer izkazoval male pozornosti. Sam je pripravil čaj in razložil prigrizek za večerjo. Potem je od nekje privlekel še naročje sena in ji napravil ležišče prav blizu ognja. Sam pa se je zadovoljil z dolgo, toda ozko klopjo, ki jo je primaknil k ognju. Najbolj jo je pri vsem tem peklilo, ker svoje jeze ni smela pokazati in se je morala delati veselo, čeprav so ji prihajale solze togote v oči.

Ker se je bala, da ne bo mogla dolgo skrivati te svoje razdvojenosti, si je kmalu zaželela leči k počitku. Zavihala si je vetrovko preko glave, jo močno zadrnila, popravila zglavje, da je bilo

nekoliko višje in se je vlegla na pripravljeno ležišče. Vsi njeni gibi so razodevali izkušenega gornika, ki je vaje prenočevati kjerkoli, tako, da jo je France opazoval s tihim priznanjem v očeh; vendar ni ničesar pripomnil. Tudi ona je molčala. Zavedala se je, da so to ostanki nekdanjih spominov in nekdanjega znanja. Prav kmalu je namreč bridko občutila vso trdoto ležišča, katero ni moglo omiliti nekaj prstov sena, ki ga je France zanjo prinesel. Kmalu so jo zbolele kosti, toda ni hotela pokazati svoje pomehkužnosti in je pričela globoko dihati, kakor da je zaspala. Čez čas je pri zaprtih očeh začutila kako jo je France pogrnil s svojo vetrovko zadaj po hrbtu; potem je še slišala, kako je naložil novih drv na ogenj in tudi sam legel na klop. Nekaj časa je bilo čuti samo prasketanje ognja, potem pa je skozi to prasketanje prišlo do nje enakomerno in močno dihanje. France je zaspal s trdnim in zdravim snom.

»Končno se mi ne bo treba več pretvarjati!« je olajšano pomislila, se obrnila na hrbet in se zazrla v sajasti strop, osvetljen od trepetajoče svetlobe ognja.

Zakaj je prav za prav tu? Zakaj ne leži v mehki postelji, zakopana v čiste, lepo dehteče rjuhe doma? Sladke sanje v trdi stvarnosti; topla iluzija v mrzli planšarski koči. Sama si je to želela, zato mora prestat prizkušnjo, zato proč z malodušjem.

Prišla je iskat odgovor vprašanju, ki jo že dolgo muči in ji greni življenje. Kaj je v gorah? Kakšen je tisti čar, ki vleče Franceta s tako neodoljivo silo na lov in v planine, ki ji ga tako jemljejo, kadar bi ga najraje imela pri sebi?

Kolikokrat ga je poskušala zaman ustaviti in če se ji je včasih vendarle posrečilo zadržati ga doma, je bil ves čas zamišljen in otožen. Prav nič prijeten za družbo. Zato ji je bilo potem vedno žal, zakaj ga ni pustila, kamor ga je vleklo srce.

Ona ga je ljubila. Hotela je, da bi bil njen, zato mu je tudi skušala čimbolj izpopolniti življenje. V marsičem ji je to tudi uspelo. Le puški, lovu in planinam ga ni mogla iztrgati. Tega spočetka ni tako občutila. Ta občutek ji je le polagoma rasel v srcu, dokler se ni sprevrgel v sovražstvo, v neko čudno žgoče ljubosumje do lova in planin, kot bi bila bitja ženskega spola, ki ji hočejo iztrgati moža. V dno duše se je čutila ranjeno. Zmerom je želela, da bi ona pomenila vse in je bila globoko razočarana, ker ji to ni popolnoma uspelo. Zato je čutila nagnosko sovražstvo do vsega tistega, kar je tako privlačevalo moža in ji ga jemalo. Čustvena kot je bila sama,

si je tolmačila, da si on išče čustvene utehe v gorah, ker je ne najde pri njej.

V takšnem razpoloženju je pogosto razmišljala, kaj bi naredila, da bi ga čimbolj pritegnila k sebi in ga iztrgala tisti neodoljivi sili, ki ga je tako vlekla v gore in na lov. Dokler ji nekoč ni prišlo na misel, da bi morala sama to doživeti in spoznati svojo tekmo, tisto privlačno silo, ki ji zablja moža in je močnejša od nje.

Franceta ni bilo treba niti dolgo prepričevati. Brez oklevanja ji je obljubil, da jo bo prihodnjic vzel s seboj in tako je zdaj ležala na trdih tleh pastirske koč, opazovala igro svetlobe in senc, ki so jih ustvarjali trepetajoči plameni ognja in pretegovala razbolele kosti.

Ogenj je dogoreval in ona ni mogla spati. Strop jer začel dobivati fantastične oblike v siju ognja, ki je samo še vsako toliko časa vzplamtel s svetlim plamenom, ki je prav kmalu ugasnil in žerjavico je pričel pokrivati pepel. Skozi špranjo v strehi je posijal mesec in zvedavo tipal s svojo rahlo, hladno svetlobo po temini koč. Ona pa je ležala in s široko odprtimi očmi zrla v pramen mesečine. Vedela je, da ne bo več zaspala. V njej se je zganil spomin in skozi noč so pritavale misli...

Olajšano je vstala, ko se je France dobri dve uri pred zoro zbudil in jo opomnil, da se bo treba pripraviti. Hitro sta se pripravila in krenila v hrib.

Pot se je strmo dvigala navkreber po strmi zaraščeni vesi proti apnenčastim stolpom, ki so se vsi temni bočili v nebo iz bele preproge snega, ki je pred nekaj dnevi zapadel le nekoliko pod stene do ruševja, tako da se je zdelo v tej negotovi svetlobi kot bi brez težnosti viseli v zraku. Do sten sta prišla prav v trenutku, ko se je čez Rdeči rob raztegnila škrlatna jutranja zarja. Vsak čas se je moralo prikazati sonce. Vrh Krna ga je že videl, ker je bil ves oblit s škrlatom. Snežni kristali so se bledikasto zasvetili in čakali, da jih skorajšnji sončni žarki napolnijo z biseri.

»Tukaj se bova malo oddahnila, toda samo nekaj trenutkov. S soncem pridejo tudi gamsi na pašo,« je rekel France in odložil nahrbtnik. Zanj pa je pogrnil vetrovko na zasneženo vzboklino, da se je vsedla nanjo.

»Tam gori vidiš, po tisti polici bova šla v steno, ki pa ni nevarna in prideva v Lužnico. Tam bova najbrž opazila gamse.«

»Vem, prehod mi je znan že od časov, ko še nisem bila žena visokogorskega lovca,« je odgovorila nekoliko zbadljivo, kar pa je France preslišal, ker je že ves zamaknjen strmел v stene Masonka in z daljnogledom natančno preiskoval police.

»Saj me niti sliši ne,« je užaljeno pomislila, ker ji ni odgovoril in niti drugače pokazal, da jo je slišal. »Vse kaže, da mu je vsaka stara gamsovka bolj pri srcu, kot sem mu jaz,« se je v mislih jezila na njega. Morda je bila zato slepa in brezčutna za lepoto tudi tedaj, ko so tudi njo pobožali mehki sončni žarki, ki so prodrli čez stene Rdečega roba skozi čisti jutranji zrak.

Njene oči so bile uprte v njeno notranjost in mimo teh oči je zdrknilo nekaj njene preteklosti...

Spomnila se je, kako ga je srečala v gorah — torej so ji ga dale prav tiste, ki ji ga hočejo odvzeti, kot si je predstavljala ona:

Kdo ve, če bi se kdaj srečala z njim, če bi tisti dan ne zašla s prijateljico Ido v labirint z ruševjem zarasle rebri pod Migovcem.

Tistikrat sta hoteli skrajšati povratek, ker se je sonce že močno nagnilo proti zatonu, ko sta se komaj ločili od vrha, zato sta se spustili po pobočju, misleč da prideta spodaj na pot. Toda strmina, ki je spočetka še kar znosna, je naenkrat pričela zoprno padati navzdol proti goščavi ruševja, ki je začejala streljaj niže.

»Kar korajžno, Ida! Ko prideva do ruševja bo laže, boš videla,« je Jana potolažila prijateljico, ki je pričela omahovati. Toda, kako sta se všteli! V goščavi ruševja je bilo res manj nevarno ali tembolj boleče, tako da sta kmalu imeli vse noge visoko nad kolena opraskane. Goščava pa je postajala še bolj gosta, grmi vse debelejši in višji, da so jima zastirali tudi pogled naokrog, da je vse skupaj zgledalo še bolj brezupno in brez izhoda. Sonce pa se je že dotaknilo Lipnika in polagoma lezlo za stene. Ida, manj izkušena, je pričela jokati in Jana jo je spočetka skušala tolažiti ali kmalu nato je še njo zlomil jok... In tedaj, kot bi zrasel iz zemlje, se je pojavil pred njima lovec, mlad in nasmejan.

»Kaj pa se jokata deklici? Sta mar zašli?«

»Oh! Hoteli sva presekat pot in sedaj ne moreva ven iz tega labirinta. Pomagajte nama, prosim vas!« ga je Jana vsa objokana zaprosila med tem ko je Ida na glas zajokala, očitno zato, ker je čutila olajšanje, ko sta prišli do človeka in se je lahko prepustila navalu zadržanih čustev.

»Ali sta ranjeni?« je lovec zaskrbljeno vprašal, ko je videl, kako je Ida glasno jokala. Ona pa mu ni mogla odgovoriti zaradi hudega vzla, ki se ji je zadržnil v grlu. Samo odkimavala je in se skušala nasmehniti skozi jok.

»Ne, samo vse sva opraskani,« je Jana odgovorila.

»No, potem pa za mano,« ju je lovec povabil nakar je bolj sam zase zagodrnjal: »S starim

itak ne bo nič več!« Potem ju je prav kmalu pripeljal na čistino, do poti, nato je šel z njima do vznožja in ob šumeči Tolminki vse do Tolmina.

Bil je France. Že na prvi pogled se ji je zdel tako samozavesten, tako odločen in... tako lep. Med njo in Francetom se je stkala tedaj še nevidna vez, ki ju je kasneje združila.

Morda bi bila njuna sreča popolna, si je Jana predstavljala, če ne bi bilo vmes onega »starega«, ki sta mu ga z Ido najbrž pregnali tisti poletni popoldan. Duh tistega »starega« ju je vedno nekoliko razdvajal. Ta se je pojavljal v različnih oblikah: včasih je bil star divji petelin, včasih star natikač, največkrat pa je bil enostavno stari samotar. Dokler sta bila fant in dekle, tega ni občutila. Prisotnost »starega« je začela čutiti šele kasneje, po poroki. V začetku mu ni pripisovala niti posebnega pomena, deloma zato, ker je bila srečna, da je našla njena ljubezen svoj izraz v poroki in deloma zato, ker je bila slepo zaljubljena v Franceta in srečna z vsako pozornostjo, ki ji jo je posvečal. Več si ni upala zahtevati, čeprav jo je tudi tedaj bolelo, kadar je odhajal na lov. Ta bolečina pa je z leti rasla in hkrati je rasel tudi njen strah, da mu bo vedno manj privlačna — strah pred staranjem, ki si ga sicer ni hotela priznati, čeprav jo je natihome strašilo. Zato je tudi danes tu, kakor kraljična, ki je prišla gledat Sneguljčico, ko ji je ogledalo povedalo, da ni več najlepša v tej deželi...

Veter je spremenil smer. Pritegnil je iz doline in zajokal proti vrhovom in iz doline pod njima se je dvignila megla, napolnila krnice in tipala kvišku.

»Glej, kako megla kipi kvišku. Bojim se, da se bo vreme spremenilo. Vsaj še dve uri, če bi jo tiščalo navzdol. Drugače se utegne zgoditi, da bo zaman najin trud in gamsov niti videla ne bova.«

Veter je zopet potegnil z vrhov in ustavil napredovanje meglenih gmot.

»Veš kaj, spočita sem, pohitiva navzgor. Morda pa megla le ne pride tako hitro za nama.«

»Prav imaš. Pojdiva!«

France je še nabil puško in pričvrstil nanjo daljnogled, potem je opomnil Jano:

»Od zdaj naprej morava biti tiho. Pazi, da ti ne spodrsne.«

Hoja je bila res nerodna. Snega je bilo komaj za prst, zato je rado drselo, toda »kaj njemu mar, tudi če zdrsnem. Samo, da ne zavpijem in mu ne prepodim gamsov,« je v svoji

nejevolji pomislila Jana. Toda že ji je bilo žal misliti, ker ji je France uslužno pomolil roko, da bi ji pomagal preko strme terase.

»Morda pa mu le krivico delam. Saj je vedno tako obziren z mano,« je pomislila Jana — »saj je konec koncev tudi poprej hodil na lov in vendar mu tedaj nisem toliko zamerila. Saj me je imel še bolj rad potem. Oh, ko ne bi imela občutka, da mu nisem najdražja! Zakaj ga ni moči ustaviti, da bi ostal pri meni? Zakaj je tako odsoten, če mu prekrižam račune, da ne more nad »starega«? Ali so gore lepše, privlačnejše za njega, kot sem jaz?«

Izzivalno je uprla pogled ogrožene lepote v kvišku kipeče sklade Škofičev, ki so se vzpenjali kot simboli divje sile in čudovite lepote vsi ožarjeni od sonca, ki je na poledene skale dahnilo bleščeče zlate barve. Še više nad njimi pa je žarel vrh Krna v beli ščemeči svetlobi. Jana je povsila pogled in oči so ji stekle mimo ogromnih balvanov, ki so se odtrgali z apnenčastih stolpov, po zasneženi vesi navzdol preko temnozelenega pobočja, obraslega z ruševjem, vse do gozda, ki je žarel, gorel v bujni pisanosti jeseni in se utapljal v meglo, ki se je penila kot divje razburkano morje ter pljuskala čez robove krnic.

Naenkrat se je čutila zelo majhno in nepomembno. Prvič se je čutila tako ponižano. Saj ni bila brezčutna za lepoto prvobitne narave, le ta lepota jo je zdaj pustila neprizadeto. Nad lepoto prvobitnega gorskega sveta se je navduševala že pred poroko. Toda ta lepota ni bil nagib, ki jo je uvrstil med planince, pač pa spor z ljudmi, starši in okolico, ki v njej niso videli doraščajočega dekleta, ta jo je privedel v družbo planincev, kjer je iskala in tudi našla priznanje v premagovanju težav in ovir. Bila je le večna drama doraščanja, upanja in razdvajanja z okolico, ki doraščajočega nikoli ne razume.

Tedaj je bila njena pozornost vse preveč uprta v njeno notranjost, da bi globlje doživela lepoto narave. Iskala je, a sama ni vedela kaj. Morda samo priznanje? Srečo? Samo sebe? Našla je Franceta. Zdelo se ji je, da je našla vse in tako se je tedaj z lahkim srcem ločila od planin.

Kdaj je že to bilo? Skoro bo sedem let. Vseeno kdaj. Čas je tu gori brez pomena. Vse je tako kot je bilo včeraj, kot pred leti. Tu gori se je svet ustavil.

Prvič v življenju se je počutila tako majhno, tako nepomembno in tako nemočno. Nič izzivalnega ni obstalo v njej, občutila je le globoko spoštovanje.

Pride konec

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Prsk v gojitvenem lovišču Ljubljanski vrh — revir Bistra

Letošnji srnji prsk je v tem okolišču potekel medlo, brez pravega začetka, viška in konca. Prve znake prska sem opazil komaj v začetku avgusta, prve kolobarje šele 9. avgusta in prvega srnjaka, ki je gonil, naslednji dan, čeprav sem bil sleherni dan v lovišču.

Za klic se srnjaki v juliju domala niso zmenili. Šele zadnja dva dneva so se obotavljaje približali in še to le mlajši. Najboljši dan je bil po mojem mnenju 4. avgust, ko se jih je na klic odzvalo šest, a večinoma mladi. Dne 5., 7., 9. avg. se ni odzvalo nič, 10. je srnjak sicer gonil srno, za klic se ni zmenil, 11. je prišel lep srnjak, ki je odskočil, drugega je odpeljala srna, ki je pridrevla na klic, 12. sta na klic prišla dva srnjaka, 13. in 15. se na klic srnjaki niso več odzvali.

Franc Krašovec, Vrhnika

Črne bukve za leto 1958

V Sloveniji je bilo v tem letu prijavljenih 160 oseb za nezakonit lov, in sicer za kazniva dejanja 144, za prekrške 16, torej 90% za kazniva dejanja.

Nezakonito je bilo uplenjenih: 45 srnjakov, 54 srn, 216 zajcev, 11 veverica, 161 fazanov, 3 divji prašiči, 2 košuti, 1 jelen, 2 lisici, 76 raznih ptic in 20 grlic, skupaj 581 kosov.

Največ srnjadi (45) so uplenili v okraju Novo mesto, največ fazanov in fazank (138) in zajcev (180) v okraju Murska Sobota.

Škoda po nezakonitem lovu, kolikor se je dala ugotoviti, znaša 2,265.500 din.

Lovski prekrški so bili kaznovani vsega s 25 dnevi zapora, 26 storilcev je dobilo ukor, 20 opomin, ostali z denarno kaznijo 393.100 din. Od lovskih družin je 26 članov storilo kazniva dejanja, od nečlanov pa 420.

V letu 1958 je bilo obravnavanih 98 kaznivih dejanj ne-

zakonitega lova s 144 storilci (leta 1957 112 — 138), upravno kaznovanih pa le 16 (1947 — 64). Neodkritih primerov statistika seveda ne zajema.

*Iz poročila sekretariata
za notranje zadeve*

Jelenji ruk 1955

Skoro stalno deževno in hladno vreme v drugi polovici meseca septembra je močno vplivalo na normalen potek ruka.

Od 25. septembra do prvih dni oktobra je bil čas za lovce kritičen. Vidno se je ruk zboljšal prve dni oktobra ter se hitro stopnjeval ob času, ko gre normalno h koncu.

Čas, ko so se jeleni dobro oglašali oziroma odgovarjali, smo hoteli izkoristiti ter skušali gostu ing. B. Ž. pripomoči do jelenje trofeje.

Na predvečer smo ugotovili za odstrel dobrega jelena v spremstvu košut. Toda v lepem jutru so nam ga košute odpeljale. Ura je kazala že 6 in pol, ko je na naše izzivanje začel odgovarjati nekaj sto metrov od nas drug krepek jelen. Med nami in jelenom je bila precej pregledna dolina, porasla z bukovjem in jelkami, s strmo padajočimi stenami in skalami od naše strani. Tu se je ustavil tov. Francelj in izzival jelena, medtem ko sva midva z gostom previdno obšla desni rob doline, ter se mu počasi približevala. Jelen je dobro rupal med velikimi skladi skal v gosti podrasti ter se nemirno prestavljal in hodil tem ter tja.

Po približno pol ure sva se mu v dobrem vetru in kritju približala na ca. 30 m v nadi, da se bo prikazal iz gošče. Videla sva samo konice rogovja. Glava in ves ostali del telesa je bil zakrit od mogočnih skal in vej drevja. Z mesta se ni hotel premakniti, čeprav je na vsako izzivanje na školjko vneto odgovarjal. Previdno sva se začela približevati. Daljava med nama in jelenom se je manjšala. Napetost v nama je rastla. Stojiva dobro krita pred

jelenom, oddaljenim komaj 10 metrov, vidiva mu samo bele konice rogovja, slišiva njegov jezni podhrtevaajoči glas, to je vse. Trenutki postajajo večnost. Sonce stoji že precej visoko ter začenja ogrevati ozračje. Desno od naju je strmo padajoče pobočje, levo od naju dolina, midva sva nekako na polkrožnem okopu podobnem hrbtu. Čas poteka, ura kaže 8.30, jelen še vedno odgovarja. Ozračje se segreva in povzroča valovanje zraka. Na lahko začne vleči komaj zaznavni veter od naju proti jelenu. Vsiljuje se misel, ali nas bo dobil na nos ali ne. Misli obstanejo. Sekunde so večnost. Kmalu nas predrami iz sanjarjenja skok, na to lomastenje in šumenje listja. Še nekaj skokov in na to smrtna tišina. Jelen se je poslovil.

Z gostom sva se nemo spogledovala. Uspeh v neuspehu. Ali ste že bili kdaj celo uro ali še dlje rukajočemu jelenu na deset metrov, morda še bliže?! Tak doživljaj ostane lovcu nepozaben.

Franc Bittner

Redko doživetje

Nekaj dni poletja — če mu letos lahko tako rečemo — sem preživel v vasi pod Krimom, v Strahomerju. Tam ima LD Tomišelj svoje lovsko zavetišče, prijetno tudi za oddih in razvedrilo.

Vsak dan sem odhajal v lovišče. Tako je bilo tudi 8. julija proti večeru. Odločil sem se, da bom čakal prašiče. Nekajkrat so že naredili škodo tamošnjim kmetom. Čeprav so čruhi prihajali vsako noč na bogato pašo, nisem kaj dosti računal, da se bom srečal z njimi. Dan je bil oblačen, začelo je že kapljati. Vedel sem, da lahko uspem le preden se zmračí. Vsako čakanje ponoči v takem vremenu bi bilo zastonj. Brž sem splezal na prežo. Kmalu po 20. uri io ponosno primaha iz hoste lep srnjak — šesterak. Nameril jo je brez stra-

hu naravnost v deteljo. Bil je resničen lepoteč. Užival sem in opazoval njegovo obnašanje. Kake četrte ure za srnjakom so močno zapokale suhe veje v živi ograji, nedaleč od preže. To so lahko jeleni ali pa prašiči, sem pomislil, a kmalu je spet nastala tišina. Spet sem se zagledal v srnjaka, ki se je obnašal, kakor da ve, da sem letos že izkoristil odstrel. Ko se ozrem v smer, kjer so malo prej pokale veje, zagledam v travi dva velika divja prašiča. Tudi črnaha sta se brez oklevanja podala naravnost v krompir. Krompirišče je bilo nekoliko vstran od preže, toliko, da nisem mogel streljati. Brž se spustim s preže, sezujem škornje in se splazim proti prašičem. Preden sem bil na razdalji kaki 15 metrov, se je že do kraja zmračilo. Kljub majhni razdalji oči niso mogle najti pravega cilja. Šele čez čas sem zaznal veliko senco. Sprožil sem... Zastonj! Ko sta začela stara bežati proti gozdu, zaslišim cviljenje. Moralo je biti kakih 10 mladih pujskov. Tekali so sem ter tja in šele čez čas zmedeni ubrali pravo smer proti gozdu. Eden med njimi je zgrešil pot, se pognal nazaj v krompirišče in začel tekati po njem. Začela se je tekma, pujskec je ves prestrašen skakljal, jaz pa za njim toliko časa, da sem ga zagrabil. Seveda mu ni bilo prav. Branil se je, cvilil in tudi boriti se je že hotel s svojimi mlečnimi čekani. Živalca mi je bila všeč, odnesel sem jo v koč, naslednji dan pa v ljubljanski živalski vrt, kjer so jo radi sprejeli.

Zanimalo me je, kako se počuti v novi sredini za mrežami zoološkega vrta. Ugotovil sem, da gre pujsku kar dobro, da raste. V lovišču je en škodljivček manj, obiskovalci ljubljanskega živalskega vrta pa si lahko ogledajo živalco, ki je sicer plašna, sedaj za ograjo pa zelo krotka, celo ljubka.

Matija Božič, Ljubljana

Krvolok — Hermelin

O krvoločnosti velike podlasice, hermelina, pripoveduje nek lovec iz Zahodne Nemčije naslednje: »Vračal sem se z lova in prišel do kmetije na robu gozda. Snega je bilo za ped. V ograjenem dvorišču so domače gosi zobale pičo iz skled. Naenkrat so se vznemirile in se z glasnim gaganjem razkropile po dvorišču. Nobenega sovražnika nisem opazil daleč okrog. Tedaj se je stisnil najlepši gosak v živo mejo, na vratu pa mu je čepela majhna, vitka bela zverinica, hermelin. Snel

sem puško v trenutku, ko je gosak omahnil in izdihnil. Tvegala sem strel, ker je bil gosak itak izgubljen. Ko sem potem stopil na dvorišče in sva z gospodarjem pregledala mrtvega gosaka, je zraven njega ležal morilec — hermelin. Gosaku je bil pregriznil odvodno žilo na vratu in pil njegovo kri, ki je še vedno brizgala iz ranice. Gospodar je povedal, da je to bila že četrta žrtev majhnega roparja, ki se potem ni lotil usmrčene gosi.

-C.

Pozno svatovanje

Kakor je do sedaj meni znano, se kljunači enkrat na leto parijo in to v drugi polovici marca oziroma v prvi polovici aprila. To opažamo ob večernih sprehodih, ko se kljunači vračajo z juga na sever. Takrat marsikateri postane plen naših lovcev-ostrorelcev, ki ponosno nosijo kljunačeve »suličice« na lovskem klobuku. Po številu teh »suličic« večkrat tudi merimo lovčeve strelske sposobnosti.

Dogodek, ki sem ga doživel nedavno, pa me je precej začudil. Dobil sem dovoljenje za odstrel srnjaka na Pokljuki. Devedeset junija t. l. popoldne sva z nadlovcem Pokljukarjem šla v Poključke Rovte, kjer naj bi me čakal srnjak. Vendar zalaz ni bil uspešen, ker je prišel droben dež, pred tem pa je že prej nekaj ur padal močnejši dež. Srnjad v tem predelu lovišča sploh to popoldne ni izstopala.

Ko sva se v prvem mraku vračala proti lovski koči na Mrzlem studencu, se mi je zadelo, da slišim dobro znani »psssss-krok-krok« glas, s katerim se kljunači oglašajo ob parjenju. Sprva sem mislil, da se mi to le zdi tako, ko pa sem pogledal kvišku, sem res opazil kljunača, ki je letal nad vrhovi smrek in vneto piskal in krockal. Sam sebi nisem mogel verjeti. Tudi lovec je trdil, da kaj takšnega še ni slišal tako pozno na Pokljuki, ter tudi v tem času ni videl kljunača. Kasneje sva na poti proti koči videla posamezno še dva kljunača, ki sta letala med vrhovi smrek in vneto piskala ter zaljubljenost krockala.

Omenjeni dogodek me silno zanima, ker kljub temu, da se veliko gibljem v naravi, še do danes nisem slišal, da se kljunači tako pozno parijo. Lansko leto sem namreč še kasneje, t. j. 12. julija spodil kljunača, vendar je bilo to v nižini (Cerkljanskem bregu — Krško polje).

Prosim ornitologe ali pa zoologe, da v našem glasilu po

možnosti obrazlože, ali kljunači gnezdiijo tudi pri nas in ali se morda kljunači dvakrat letno pare oziroma dvakrat letno vale.* Morda je letos temu vzrok mila zima oziroma rana in topla pomlad.

* Gnezdi posamezno tudi pri nas, vail enkrat v letu. Pozne paritve ali navidezne paritve v naravi niso redke.

*Ivan Videnič
LD Cerklje*

Srnjad in strašilo

Rad sem v naravi, da jo opazujem in skoraj sleherni ugoden dan sem bil letos v maju in juniju ob deteljišču, kamor se hodi past srnjad in zajci. Prav tam pa stoji slamnat mož za strašilo, ob njem pa je grm s skalovjem kot nalašč za prežo. Po obnašanju živali sem ugotovil, da jih strašilo ne moti.

Ponovno na istem mestu sem bil tudi dne 1. junija letos, računajoč, da ta dan pride na strel tudi srnjak. Prišla je spet srna, za njo čez čas tudi srnjak s prav lepim rogovjem. Sama srna, ki je bila že vajena tega strašila, se sploh ni zanj zmenila, pač pa je srnjak pazil proti meni morda 5 minut, ne da bi odmaknil pogled. Od časa do časa je veter zapihal in zamajal slamnatga moža, da je srnjak malo poskočil, a vendar le na mestu. Tako se je tudi srnjak temu strašilu privadil. Imel sem prav lepo priložnost, da si ogledam divjad, ko se pase in kako se ob strašilih obnaša. Zamec mi je prišel prav pod noge ter se sploh ni zmenil, da je strašilo pred njim. Pri tem opazovanju sem občutil, da je lep pogled v naravo več vreden, kakor strel.

Jože Rade, Stari trg

Namesto srnjaka tri kune

Nekega junijskega dne, lanskega leta sem se odpravil na lov na srnjaka v del našega lovišča — Pesjak. Ker sem še mlad, neizkušen lovec, sta šla z menoj dva starejša lovca, Franjo in Franc.

Ko pridemo v lovišče, smo se razporedili vsak na svoj kraj, da nismo čakali vsi na enem mestu. Jaz sem bil na grdem in zelo strmim delu, namreč tam, kjer sem najlaže opazoval srnjaka, če je prihajal na jaso. Bilo je bolj slabo in nemirno vreme, tako da srnjaka sploh ni bilo videti. Bližala se je noč in že sem mislil kreniti proti domu. Toda naenkrat zaslišim šum, stisnem puško tako, da se je skoraj voda poce-

dila iz nje, misleč, da je srnjak. Presenečenje! Pred seboj na 50 m zagledam tri temnorjave živalce; mislil sem, da so veverice — ne, bile so kune. Približale so se mi že na kakih 25 m, lahko sem jih ločil. Spoznal sem, da so to kune zlatice, ker so bile pod vratom rumene. Vrstile so se druga za drugo, mati in dva mladiča. Ko me je opazila stara kuna, je odskočila in močno pihala. Videti je bilo, da se boji za mladiče. Mladiča sta bila tudi prestrašena, skočila sta proti meni, pozneje pa na bližnje drevo. Enega od njiju se mi je posrečilo ujeti. Bil sem dobro opraskan in ogrizen, toda od veselja nisem nič maral za to. Kaj takega pa še res nisem doživel, pa tudi moji lovski tovariši ne.

Ko smo se zopet sešli na dogovorjenem mestu, se tovariša sploh nista mogla načuditi, kakšen plen sem ujel. Doma sem djal mladiča v kletko in ga navajal na domačo hrano. — Res težko je bilo. No, po šestih tednih se je že napol udomačil. Igral se je s psičko jazbečarko, kar prijetno je bilo gledati. Kazala se je spretnost kune in skoraj ne bi človek pričakoval kaj takšnega od te živalce. Tako sem jo hranil in opazoval 9 mesecev in ker je mesojedec, je bilo to težavno. Omenil bi še to, da je kuna jedla vsako meso, le vrane ne.

Februarja tega leta sem se naveličal že vsega in sem ji slekel kožušček. Tako se je končalo življenje mlade kune.

Feliks Purg, Breg 21

Junaška jerebica

Ko sem ob času valjenja jerebic in fazanov hodil po lovšču Ljubljansko polje tudi z namenom, da bi s psom ptičarjem odkril legla in jih po možnosti obvaroval pred košnjo, mi pes s tojo nakaže divjad. Ko pridem v njegovo bližino in se pes na povelje pomakne za korak naprej, se vanj in prav v glavo zaleti jerebica, pes pa šavsne in bilo je po njej.

Iz neverjetnega junaštva jerebice sem sklepal, da ima že izvaljene kebkce. Vendar drobiža nisem našel, pač pa prepodil samca, ki je gotovo prevzel vodstvo osirotele družine. Ta žalostni dogodek me je uveril, da ima iskanje ogroženih jerebičjih in fazanjih legel s psom poleg drugih nevšečnosti tudi to opisano slabo stran.

L. Z., Lj.

Srnjak v gostilni

V Trnovem pri Kobaridu je 7. avgusta 1959 okrog 11. ure obiskal gostilno Amalije Fon — srnjak. Prišel je s polja preko dvorišča in po hodniku skozi zadnja vrata v kuhinjo, kjer so se z gostilničarko in domačim gostom Francem Fonom začudeno pogledali. Srnjak se je pustil ujeti. Pri vaškem koritu se je odžejal, nakar so ga zaprl v svinjak. Nič ni bil plašen in tudi pes, ki ga je pred »zaporom« strážil, da bi srnjaka ne nadlegovali radovedneži, ga ni vznemirjal. Ponujeno sveže listje je samo vohal in se takoj postavil za boj. Hoteli smo ugotoviti vzrok, zakaj je prišel srnjak v hišo. Našli nismo nobenih poškodb in nobenih znakov kake bolezni, pa tudi utrujenosti ni kazal, da bi ga bil gonil pes. Za žejo ima dovolj izvirkov in Sočo. Ko smo ga spustili, je elegantno preskočil vrtni plot in jo zmerno ubral na polje med koruzo. Srnjak je bil kake tri leta star s še kar čednim rogovjem.

*Leopold Košir,
LD Kobarid*

Parijo se:

Roparice februarja, kure, zajci prav tako; kljunač in raca marca. Ruševcu v aprilu kri zavre; od takrat vse do maja je v ljubezni slep petelin. Srnjad nori avgusta, oktobra jelen ruka. Za gamsa, damjeka velja november, za divjega prašiča pa december.

A. S. P.

Medved z Robanovega kota

Medved je v Savinjskih Alpah bolj redek gost. Leta 1937 se je pojavil v Veži nad Lučami. Dve leti je strahoval savinjske pašnike in raztrgal nad 70 ovc. Leta 1938, 4. majnika je medved vdrl v hlev pri Vavdnovih in pri Jerijevih. Pri Jerijevih je zlezel na vrh, kjer se mu je prepereli lesen strop udril in je padel v hlev.

To ga je tako prestrašilo, da je pobegnil. Pri Vavdnovih je razbil hlevska vrata in udušil obe ovci, ki sta nosili zvončke, potem še tri druge, težko poškodoval pa je drugih pet. Praske krempljev na vratih se še danes poznajo. Medved je odnesel samo dve ovci, ostanke prve ovce je pustil 500 m, druge pa 1500 m od hleva.

Kadar so medvedje obiskali Vavdnove, so najprej raztrgali ovce, ki so imele zvončke. Ostanke požrtih ovc (lobanjo, večje kosti, noge in kožo) so medvedje zagreblili in naložili nanje kameenje, listje in veje. Medved iz leta 1937 se ni več pojavil. Ustrelili so ga leta 1939 na Kranjskem, nekje na Črnicu.

Drugi medved, leta 1946, je ropal na pašnikih in se je baje odselil čez mejo v Avstrijo. Opazili so ga nazadnje v Kamniških planinah. Vrnil se je leta 1948 na Koroško, kjer so ga večkrat sledili. Potem ni bilo o njem nič več slišati.

Leta 1956 se je medved znova pojavil. Na Kačjekovem vrhu je pokončal 5 ovc v eni noči. Tudi ta medved je najprej napadel ovce z zvončki. Tega je ustrelil leta 1957 gozdar Ogris iz Slovenjega Gradca. Od takrat ni več medvedov. Lovci menijo, da so prišli iz kočevskih gozdov.

Pirc

Potegavščina prinesla velik plen

Prijatelj Folti je eden tistih redkih lovcev, katerim je lov pravzaprav najdragocenejši del življenja. Tudi še tako skop odmerjen prosti čas izkorišča za obisk lovišča. Veličini ljubezni do lovstva so enake tudi njegove lovske sposobnosti. Prav posebej pa ga odlikuje lovška nesebičnost, katere posledica je, da me jemlje redno s seboj na lov. Tako sva se tudi lepega dne znojila s hriba v hrib in prijatelj je bil toliko hudomušen, da mi je vsak strel na šoje na ta ali na drug način preprečil, tako da sem bil kot lovski novinec ves nejevoljen in nestrpen. Dan se je že nagnil čez poldan in odpočila sva se za povratek proti domu. Kar skoči levo nad nama nekaj kosov srnjadi. Prijatelj, ki jih je opazoval z daljnogledom, se je obrnil ter pregledal tudi globel desno pod nama. Nenadoma se je ustavil ob nekem predmetu in ko sem pogledal v globel, sem opazil v grmovju temno gmoto. Že je bila puška pri licu in nestrpno sem vprašal, kaj da je. »Maček!« Streljaj! In že je odjeknil strel. Toda glej ga šmenta. Prikazen v

grmu se ni premaknila. Pohitela sva h grmu in spoznal sem, da sem streljal na smrekovo skorjo in jo tudi obakrat zadel. Prijatelj je zadovoljno dejal: »No vidiš, pa si le prišel do strela!«

Najina zvesta spremljevalka psica jazbečarka, se je ob strelu pognala v grmovje in začela iskati. Čez nekaj časa sva jo zaslišala nekoliko niže, ko je z nizkim glasom oznanjala novo odkritje. Spustila sva se v smeri laježa in našla svežo lisičino. Ko naju je psica opazila, je švignila v rov. Tam se je vnel pravi bojni ples. Vse je kazalo, da je v luknji kar precej prebivalcev. Prijatelj me je poslal po lopato in kramp in vztrajno sva kopala. Vedno bolj sva se bližala votlini, iz katere je še vedno odmeval lajež. Nenadoma se je vsula plast zemlje, iz odprtine pa so grozeče hlastnili lisičji zobje. Prijatelj je brž pritisnil lisico s krampom ob tla, z levo roko pa jo je hotel ujeti nad pleči. Toda izvila se je izpod krampa in ga ugriznila v roko. Toda strel je ukrotil tatico. Priskočila je psica in jo izvlekla iz rova. Še petkrat se je vrnila ter vsakokrat z najino pomočjo izvlekla po enega mladiča. Tako nama je prijateljjeva potegavščina s smrekovo skorjo prinesla velik plen.

Viktor Čeh, Dravograd

Lep doživljaj in zanimiva trofeja

Kakor vsako leto, tako sem tudi letos začel zgodaj opazovati srnjad. Posebej me je vleklo v predel lovišča LD Vogaja (LD »Begunščica« na Gorenjskem), ker sem že preteklo leto opazil, da se tam večkrat pojavi srnjak, ki ima desni rog normalen, levi le kratka konica, po čelu pa mu visi nekaj sivega. To sem slišal tudi od drugih lovcev. Letos 3. junija sem zopet sedel na starem mestu in s svojim spremljevalcem Lovčijem opazoval bežeče sence preko cvetočega travnika. Iz misli me vzdrami Lovči, ki začne vohljati v grmovje in pogledovati v mene. Tam opazim lisičji smrček in že ga je odpihnil strel. Ko pa spustim Lovčija, da lisico še malo potrese, je komaj 100 m vstran odskočil srnjak, ki ga pa nisem utegnil oceniti.

Drugi dan sem zaman čakal srnjaka. Zato sem šel malo pogledat za mladimi lisicami. Toda nisem še prehodil 500 m, sem že zagledal srnjaka, ki je ležal komaj 20 m od mene pod smreko. Dvignil sem daljnogled in opazil med očmi sivo kepo. Tedaj je srnjak odskočil. Zvečer sem ga šel čakati zopet na omenjeni trav-

nik. Po dobri uri ga opazim v spodnjem delu travnika in ker je bilo predaleč, sem ga pričel zalozovati. Zmuznil se mi je na sosednjo jaso. Tam ga opazim, ko je izstopil in z daljnogledom vidim sivo kepo na glavi. Takoj

poklekнем in oddaljen komaj 50 m, je srnjak obležal v ognju, zadet v vrat. Ko sem prišel do njega, sem šele ugotovil, da ima gobasto rogovje in da je brez mod. Srnjak je bil drugače normalno rdeč in je iztrebljen tehtal 17 kg. Po zobovju sodeč je bil star 3—4 leta. Po gobasti tvorbi bi kazalo, da bi mu s časom zrasla preko oči.

Jože Kesler, Zgoša na Gor.

Iz lovske prakse

Polkovnik R., ki je bil pred vojno jugoslovanski vojni poslanik v Ankari, mi je opisal sledeči dogodek:

»Češkoslovaški vojni poslanik v Ankari in jaz sva šla nekoč na droplje, ki jih je v nekem predelu Anatolije dovolj. Zaradi boljšega razgleda sva hodila po visokem železniškem nasipu. Na kakih tisoč metrov sva opazila trop desetih dropelj, ki so bile okoli sto metrov oddaljene od nasipa. Spustila sva se na nasprotno stran nasipa in po kakih pet sto metrih sem se splazil na nasip, snel klobuk in previdno dvignil glavo toliko, da so oči gledale preko tračnice. Droplje so bile na istem mestu. Z daljnogledom sem med njimi ugotovil tri močne samce. Pazljivo sem pregledal z nasipa, na kateri

točki bi bila ravno nasproti dropljam. Med potjo za nasipom sva se dogovorila, kako bova ravnala in da bo prvi streljal tovariš, za njim jaz. Na določenem mestu sva se po trebuhu splazila na nasip, porinila lovske karabinke z daljnogledom predse in počasi dvignila glave nad tračnice. Pred nama na travniku je bilo na razdalji osemdeset metrov enajst dropelj. Krasen prizor.

Lakt leve roke sem naslonil na tračnico in nastavlil vrh konice daljnogledovega križa na močnega samca, ki je stal nekoliko ob strani. Moj tovariš, nekaj metrov levo od mene, naj bi streljal na samca na levi. Ob strelu tovariša so se droplje vznemirile in stekle za vzlet. Nekoliko delov sekunde kasneje sem zgrešil svojega petelina. Preden sem repetiral, so se droplje dvignile in sem v letu še dvakrat zgrešil. Ko sem nekaj časa gledal za njimi, se obrnem k tovarišu. Ležal je na nasipu z okrvavljenim licem in me preplašeno gledal. Levica mu je ležala na tračnici, iz pesti in z obraza mu je tekla kri. Na srečo so bile rane lažje.

V prvem trenutku sem mislil, da mu je razneslo cev. Medtem pa sem ugotovil, kaj se je zgodilo. Dlan je naslonil na železniško tračnico in meryl skozi daljnogled 2—3 cm nad nasprotno tračnico. Ker pa je os cevi pod osjo daljnogleda, je eksplozivna krogla udarila v nasprotno tračnico, kjer se je razletela, drobci so se odbili nazaj in nekateri ranili tovariša.

Ljubiša Ivkovič, Beograd

Opisani dogodek je opozorilo lovcem, predvsem v skalovju, kjer streljajo v vseh mogočih položajih telesa, da namesto gamsa zadenejo skalo ali tudi prste lastnih nog. Druga previdnost je potrebna pri strmem strelu navzgor, zlasti nos, da daljnogled ne udari na nos ali čelo.

Ur.

Poplava in divjad

Prvega julija letos je zaradi nalivov voda zalila Dolnje polje, da je le še nekaj majhnih krp molelo iz vode. Na eni je čakalo na smrt ali rešitev 5 fazanjih kebkov, ki sem jih rešil na suho in kjer so se sešli z materjo. Na drugi krpici je ždel mlad zajček in tako na tretji, najbrž brat prvega. Odnese sem ju domov, da sta se posušila in nato v gozdu spustil v prostost. Oba sem na levem ušesu zaznamoval za morebitno poznejšo prepoznavo.

Lojze Jelaršič

Vel. Mnaševo 52, p. Podbočje

NAVODILA

za paritev lovskih psov in prijavo legel

1. Pogoji za paritev je, da sta psica in plemenjak vpisana v jugoslovansko rodovno knjigo, ne pa samo v Register mladih psov. Plemenjak in psica **morata biti pred paritvijo ocenjena po zunanosti in doseči oceno vsaj »dobro«**, da dosežeta vpis v rodovno knjigo. Plemenjaka določi kinološki odsek pristojne lovske zveze po prejetem seznamu plemenjakov. Psica mora biti stara najmanj 14 mesecev in se sme pariti šele pri drugi gonitvi. Plemenjak mora biti star najmanj 18 mesecev.

2. Vzreja lovskih psov mora biti smotrna, zato mora vzreditelj brezpogojno in pravočasno izposlovati od pristojnega kinološkega odseka lovske zveze dovoljenje za paritev. Kinološki odsek določi za psico primerne plemenjaka. Zato si mora vsak vzreditelj pravočasno in ne zadnji trenutek, preskrbeti določitev plemenjaka za svojo psico.

3. Predpisane tiskovine za prijavo paritve in legla se dobe pri kinoloških odsekih lovskih zvez.

4. Ob paritvi psice izpolni vzreditelj **en izvod potrdila o plemenitvi na predpisani tiskovini**, ki ga morata lastnoročno podpisati lastnik plemenjaka in lastnik psice. Tako za plemenjake kakor za psice je treba navesti **točne vpisne številke jugoslovanske rodovne knjige**. Če pa lastnik še ni prejel rodovnika in ne ve za številko vpisa, navede vpisne številke Registra mladih psov in zapiše prejetu oceno zunanosti na pregledu ob navedbi kraja in sodnika ter datuma ocene. Potrdilo o plemenitvi je takoj poslati po kinološkem odseku lovske zveze Kinološki zvezi Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva ul. 9/II zaradi objave v Lovcu.

5. Prijave paritve in legla je pisati čitljivo, po možnosti s strojem, da se prihrani nepotrebna korespondenca in zamudno ugotavljanje podatkov.

6. Prijava legla se mora predložiti na predpisanih tiskovinah **v dvojniku najkasneje v treh mesecih**, Kinološki zvezi Slovenije. Prijavo legla je treba **natanko izpolniti** s čitljivo pisavo v vseh rubrikah. Vzreditelj jo lastnoročno podpiše. Zaporednih števil mladičev ni treba pisati,

ker izpolni rubriko »Številka matične knjige« in rubriko »Številka rodovne knjige« vodstvo Registra mladih oziroma rodovne knjige. V prvem leglu smejo ostati **le 4 mladiči**. V nadaljnjih leglih pa 6 mladičev. Imena mladičev se morajo začeti z isto začetno črko in naj bodo slovan-ska.

7. Pri vpisu mladičev naj se v prijavi legla vpiše vsak mladič v posebno rubriko prijave, in sicer najprej mladiči moškega spola, nato pa mladiči ženskega spola, oboji po abecednem redu. Vsakega mladiča naj se v rubriki »Vpis mladiča« na kratko opiše po zunanosti — barvi dlake.

8. Od iste psice se lahko vpiše v Register mladih psov samo eno leglo na leto.

9. Vzreditelji, ki mladičev ob predložitvi prijave legla še niso prodali, morajo naknadno javiti Kinološki zvezi Slovenije natančen naslov lastnikov mladičev, da se evidenca dopolni.

10. Lastnike vseh pasemskih lovskih psov opozarjamo, da morajo ob poginu psa (psice) **brezpogojno vrniti dokumente** Kinološki zvezi Slovenije po kinološkem odseku pristojne lovske zveze.

11. Ob prodaji psa (psice) je dokument poslati Kinološki zvezi Slovenije po kinološkem odseku LZ zaradi zabeležebe prenosa lastništva na dokumentu in v evidenci.

12. Prijava in zaščita psarne.

Vzreditelj ali lovska družina, ki želi zaščititi svojo psarno, jo mora pismeno prijaviti Kinološki zvezi Slovenije. V prošnji za zaščito psarne je navesti tri slovanska imena, ker je možno, da je eno ali drugo ime že zaščiteno. Ob prijavi psarne je tudi nakazati pristojbino za zaščito psarne v znesku din 500.— na tekoči račun pri mestni hranilnici ljubljanski št. 600-11-606-1-3-664.

13. Za plemenjaka ali plemenko naj se porabi

a) le psa in psico, ki imata rodovnik, torej sta bila ocenjena po zunanosti in doseгла vsaj oceno »dobro« in s tem vpis v jugoslovansko rodovno knjigo.

b) psa in psico, ki sta dokazala na preizkušnji za naravne zasnove tudi svojo lovsko uporabnost, kajti le taka paritev obeta zaželeno potomstvo.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene paritve

Lovski psi:

Resasti istrski goniči:

Bora JRGri 551 — Boj JRGri 649, leglo je bilo 15. septembra 1959. Vzreditelj Matija Hudak, Učakovci 38/13, pošta Vinica pri Črnomlju.

Bistra JRGri 484 — Pelin JRGri 694, leglo je bilo 10. X. 1959. Vzreditelj Vinko Turšič, Vrhnika, Volčjeva 3.

Novi sodniški pripravnik

Za oceno zunanosti in delo vseh vrst ptičarjev:

Rudolf BERNIK ml., Ljubljana, Hajdrihova ulica št. 32.

Prijavljene in zaščitene psarne:

»TOŠKOČELSKA« za jamarje, lastnik Svetin ANDROMAKO, Guncle 12, pošta Šentvid nad Ljubljano.

»PODRAKITNIŠKA« za šarivce, lastnik Stane CIRMAN, Ljubljana, Teslova ulica št. 18.

Prijavljeno psarno »RAKITNIŠKA« za šarivce, ki je bila objavljena v Lovcu št. 7 za mesec oktober 1959 se stornira, ker je ime te psarne že zaščiteno po drugem lastniku.

KZS.

Poljsko lovstvo danes

Leta 1957 je bila lovska razstava v Poznanju. Poljski lovci so razstavili rogovje 255 jelenov, 6 damjekov in 288 srnjakov. Najboljši jelen je bil nepravilni šestnajsterak, teža rogovja 7,1 kg, star 12 let, 176,5 točk. Povprečje teže jelenjega rogovja je 5 do 6,25 kg, povprečna teža jelenjadi od 87 do 135,5 kg. Večina odstreljene jelenjadi je bila zrela za gojitveni odstrel.

Pri srnjadi je bilo 94 % gojitveno pravilno odstreljene. Na posameznega lovca odpade za odstrel 500 ha površine. Odstrel ob krmiščih, na njivah za divjad, ob pojilih in solnicah je strogo prepovedan, prav tako v dnevnih zakloniščih. Lovci iz zahodne Evrope, ki hodijo kot gostje na Poljsko, ugotavljajo, da je premalo visokih prež in primernih stojišč pri pogonih. Razen tega se je med jelenjim rukom v gozdovih delalo, kar je oviralo pravičen ruk.

Stalež divjadi se je v primerjavi s predvojnimi znižal pri jelenjadi na 45 %, pri srnjadi na 20 %, pri zajcih na 15 % in pri jerebicah na 0,3 %, kar pripisujejo vključenju številnih mestnih lovcev, ki niso uspeli vpostaviti koristnih stikov s kmečkim življenjem. Držanje srnjadi v privatni posesti je prepovedano. Za gojitev in lov gozdnih kur ni posebnega zanimanja, češ, da vrednost divjadi in trofeja ni v nobenem razmerju z napor takega lova. Spolno razmerje je pri gozdni perjadi 1:4, odstrelijo pa le 40 % petelinov na rastiščih. Leta 1957 so jih od 36 dovoljenih odstrelili samo 12. Mladi krepki petelini tehtajo povprečno po 4,5 kg. Nazadovanje staleža gozdne perjadi pripisujejo izsekavanju drevja na rastiščih, preveliki razmnožitvi kun zlatih, lisic, jazbecev in kraguljev, gozdni paši, gobarjem in turistom. Da bi stanje izboljšali,

so ukinili lovopust za kune, lisice, jazbece in dihurje, priporočeno pa je nastavljanje pasti (kraguljih košar), najmanj ene na 1000 ha površine, odstrel odraslih kraguljev in lunjev ter uničevanje njihovih gnezd. Na rastiščih in daleč okrog je prepovedano nabiranje suhljadi in gobarjenje, rastišča pa potre-sajo z gramozom. Fazane krmijo po francoskih načelih.

V nekem lovišču pri Poznanju je ob neugodnem vremenu odstrelilo 13 lovcev 302 jerebici, v drugem okraju pa 11 lovcev 250 jerebic. Rekord je odnesel lovec, ki je postrelil 36 jerebic v enem dnevu. V področju Ščetina je na 8 pogonih padlo 23 divjih prašičev s povprečno težo čistih 75 kg. Na šestih pogonih je uplenjenih 108 zajcev, 8 lisic in dva kunca. Volkov je postreljenih leta 1954 — 220, 1955 — 330, 1956 — 650, v prvi polovici leta 1957 — 240, kar dokazuje, da jih je kljub vestnemu zatiranju še vedno preveč. Divji lovci so se specializirali na jazbece, ker lahko vnovčijo kožo, mast in meso. Za divje kunce nameravajo uvesti lovopust. Jelena lahko streljajo od 1. septembra do 10. oktobra, divje prašiče v mešanih sestojih (gozd — njiva) od 16. maja do 10. februarja, v gozdovih pa od 1. avgusta do 10. februarja.

Lovci, ki ne prijavijo in ne predložijo jelenjih in srnjačjih trofej, so dve leti izločeni iz organizacije.

V poljskih loviščih živi okrog 100 rakunov, v Bialovesi 6 turov (v ograji 40). V Tatri je stalež medvedov 27. Zajčje kože veljajo od 5 do 22 zlotov, šibreni naboj pa 1,95 zlotov. Prof. Stroganov je ugotovil, da živi vrsta fazanov: Phasianus chry-somelas bianchi Buterl, doma v azijskem delu Sovjetske zveze, v enoženstvu. Francišek Sykora ugotavlja, da se zapuščene vasi

hitro spremenijo v gozd. Tako nastali gozdovi, polni podivjanega sadnega drevja so eldo-rado za jelenjad, srnjad, divje prašiče, volkove, risa, lisice, kune, vidre, kragulje, skobce, kanje in podivjane pse, zato tam zajcev ni. Pižmovko prištevajo od leta 1957 k lovni divjadi. Lov s pastmi je prepovedan.

V Varšavi je Lovska zveza pogostila in nagradila 20 učiteljev in 100 učencev, zmagovalce na tekmah med 17.500 učenci iz 422 šol, ki so uredili 3100 krmišč, med njimi 1700 za poljsko perjad, zbrali 63 ton žitaric za zimsko dodatno krmljenje, našli in pobrali 3150 zank ter 650 manjših in 132 večjih pasti.

Od 1. novembra so lovske organizacije in lovci zavarovani, škoda na kulturah po divjadi pa z zavarovanjem ni krita. Od prijetih divjih lovcev pripada 33 % intelektualnim poklicem, 30 % je kmetov, 22 % delavcev in 10 % gozdarjev. Pri protizakoniti uplenitvi jelenjadi je bilo krivih največ intelektualcev, pri divjih prašičih in zajcih pa največ kmetov. V bodoče bodo lovske organizacije odvajale zakupnino za lovišča občinskim blagajnam, zaradi česar upajo zaježiti lovsko tatvino po kmečkem prebivalstvu.

Državna sprejemališča kož objavljajo, da je legalno uplenjenih: jelenov 46 %, ilegalno 54 %, srnjadi legalno 25 %, ilegalno 75 %, zajcev legalno 65 %, po divjih lovcih 35 %. Jasno je, da divji lovci ne oddajo kož, marveč jih delno sami porabijo, prodajo pod roko ali zavržejo iz strahu pred kaznijo. Lovski tatovi, ki jim je delo dokazano, morajo plačati vrednost žive divjadi, ki je zelo visoka.

Poljska lovska zveza prireja vse leto tečaje za vodnike lovskih psov. Stroške krije zveza, najboljše tečajnike pa nagradjuje. Priljubljene so angleške in nemške pasme ptičarjev. Mlade

nešolane pse ne smejo lovei voditi na pogone. Lovci se pritožujejo zaradi visokih cen za ponovno polnjenje nabojev, ki stane 2,23 zlotov, medtem ko stane nov naboj le 1,95 zlotov. Vendar jih je težko dobiti.

Poljska lovska zveza je uvozila iz Romunije 3000 fazanov. Na vsem področju Poljske deluje 10 fazanerij, ki vale letno 60 000 jajc. Z namestitvijo umetnih gnezd za divje race in močvirnike je dosežen prirastek: pri divjih racah za 940 %, pri škurhah za 543 % in tako tudi pri ostali vodni perjadi. Tako vsaj poroča glavni urednik revije »Lowiec Polski«, Poplawski. Zelo priporočajo nastavljanje pasti po norveškem vzorcu za vrane in lov teh škodljivcev ob nagačenem kragulju.

Poljska lovska zveza razpolaga s knjižnico v obsegu nad 6000 knjig v raznih jezikih, v čitalnici pa so na voljo lovske revije iz vse Evrope. Sredstva za nakup sodobne lovske literature bodo še povečali. V Poljski lovski zvezi naglašajo zlasti dejstvo, da deluje v Zahodni Nemčiji nad 800 kvalificiranih poklicnih lovcev, med njimi dva doktorja biologa. Poljske lovce trenutno zelo zanima Velthuysenov članek, ki priporoča ponovno naselitev severnega jelena v Alpah, kjer je ta divjad živel pred osem tisoč leti.

A. S. Pirc

Cena slonom se dviga

Lovci na afriško veliko divjad bodo morali krotiti svojo lovsko strast zaradi novih odstrelnih taks, ki jih je v interesu zaščite te divjadi uvedla kolonialna administracija v Keniji. Za prvega uplenjenega slona (samice in mladiči so pod varstvom) mora srečni Nimrod odšteti 250 dolarjev, za vsakega naslednjega pa nekaj nad 300 dolarjev. Odstrel leva je cenejši in stane le 50 dolarjev. Taksa velja samo v primeru smrtnega zadetka, za zastreljeno divjad se plača penale, ki je precej visok. Posebej je treba plačati načelno dovoljenje za lov, ki znaša 150

dolarjev. V krajih, kjer je veliko divjadi, na pr. v savani Serengeti, zaračuna lovska uprava še poseben dodatek na redno takso. Za antilope, gazele in malo divjad se ne plača odstrelna taksa, če služijo za prehrano ekspedicije. Žirafe in nosoroge smejo lovci streljati le, če dobe posebno dovoljenje, kar pa se razen v muzejske namene redko zgodi. Odstrel nevarnih kafrskih bivolov je prost, redki pa so lovci, ki si upajo streljati na to nevarno, maščevalno govedo.

P.

Olajšave za lovske veterane

V Zgornji Savinjski dolini sem se spoznal s tamošnjim rojakom, starim 76 let, ki živi že 55 let v Milwaukeeju v ZDA. Skoraj vsako leto prihaja v domače kraje in ostane nekoliko mesecev doma pri bratu in prijateljih iz mladosti. Star lovec je in še zdaj vzame vsako leto puško iz omare. Pravi, da lovski veterani uživajo v ZDA posebne ugodnosti, med drugimi tudi to, da jim ni treba plačati lovske karte na zajce in jerebice, za lov na jelene pa niso oproščeni lovske takse. Da postaneš lovski veterani, moraš dokazati starost 65 let in tudi to, da si že poprej lovil.

ASP

AVSTRALIJA — eldorado za lovce na malo divjad

»Australian News« objavlja dolgoročni načrt glede preobrazbe kmetijstva severozahodnega področja. Ta del obsega nekoliko desetlin milijonov hektarjev in je neobdelan in nenaseljen. Redke družine domačinov nomadov križarijo tod in izkoriščajo pašo ob deževju. Angleški in ameriški agronomi že več let raziskujejo to sušno ozemlje z namenom, da bi ga kmetijsko izkoriščali. Poizkusna vrtnanja so dala dobre rezultate. Zemlja je izredno plodna, voda pa se nahaja komaj sto metrov pod površino in je pod močnim pritiskom. Poizkusna farma, ki je zaenkrat dosegljiva le z letalom, prideluje vse vrste kulturnih rastlin, žitarice, sadje vseh vrst in industrijske rastline.

Ves kraj je bil brez divjadi, ki brez vode ni mogla živeti. Naseljena poljska perjad in zajci pa se zadovoljivo množe in so že donosen objekt lova. Naselili so predvsem fazane, frankoline, jerebice in zajce. Kuncem v tem delu Avstralije ni, in zato tudi ni miksomatoze. Trenutno

grade železniško progo in široko avtostrado v ta del Avstralije, ki bo tako povezan z morjem. S tem je obenem dokazano, da se mlada divjad ne izmika kultivirani zemlji, marveč se v takih področjih še bolje počuti, ker ji nikoli ne primanjkuje hrane. Severozahodna področja Avstralije so brez snega in bodo dajala letno dve žetvi.

A.

Plačilo za plemenito dejanje

Nek Francoz se je hotel iznebiti psa, ker ni bil čiste pasme. Odpeljal ga je nekoliko kilometrov daleč in ga sunil v globoko razpoklino med skalovjem. To se je zgodilo zvečer. Zgodaj zjutraj je tod šel zidar Jean Bequette na delo. Zdelo se mu je, da sliši cviljenje med skalovjem. Stopil je tja in se prepričal, da prihaja iz globoke razpokline. Takoj se je vrnil s kolesom domov in prinesel dolgo vrvo. Ko se je spustil po nji na dno jame, je tam našel lepega psa, ki bi brez dvoma od lakote in žeje poginil, če bi ostal v jami. Pes mu je lizal roke. Zidar je psa spravil iz jame in ga vzel s seboj domov. Od tistega dne sta bila najboljša prijatelja. Ko je dnevni tisk slišal o zgodbi, je takoj objavil članek. Od tistihmal se je usoda siromašnega zidarskega pomočnika obrnila na boljše. Društvo za zaščito živali je odlikovalo dobrosrčnega moža in mu poslalo znatno nagrado, razen tega je prejel od številnih prijateljev živali denarne pošiljke, neko veliko gradbeno podjetje pa mu je ponudilo dobro plačano mesto in lepo stanovanje. (Bivšega lastnika pa obsoja vsa javnost.)

ASP

Lovski psi na posodo

V državi Virginija v ZDA, ki je bogata z malo divjadjo in tudi z jeleni, si je priseljeni lovec John Ashborn izmisлил dober vir dohodkov. V Virginijo hodijo lovci iz vseh krajev Amerike na lov, zlasti na divjo perutnino. Veliko lovcev prihaja brez lovskih psov, brez psa pa je prepovedano loviti, da obstreljena divjad ne bi brez haska poginila. Takim lovskim gostom izposoja Ashborn ptičarje proti primerni odškodnini za dan ali več dni. S psom gre tudi vodnik. Psi so brez izjeme dobro šolani in rodovniški. Če se kakšnemu lovcu pes dopade, ga lahko kupi za ceno, ki ni majhna. Ashborn je na ta način v kratkem času zaslužil pomembne zneske, ki so

mu omogočili ustanovitev lastne psarne, v kateri goji ptičarje, pointerje, španije, prepeličarje, lovske terijerje in barvarje. Tako je že po nekaj letih postal premožen mož, ki prodaja šolane pse v vse kraje Amerike.

C.

Mixomatoza v Spodnji Avstriji

Na Spodnjem Avstrijskem je bila v okraju Gänserndorf, v občini Dürnkrot in v okraju Waidhofen an der Thaya, v občini istega imena, službeno ugotovljena mixomatoza pri domačih kuncih. Avstrijska vlada je o tem obvestila vse zainteresirane oblasti in naložila občinam, naj nemudoma obvestijo lovske organizacije, lovsko nadzorno osebo in posamezne lovce o ponov-

nem izbruhu te kužne bolezni v Avstriji.

Zaradi ponovne pojave mixomatoze v Avstriji, je švicarski državni veterinarski urad izdal odločbo, da je uvoz zajčje divjačine iz Avstrije v Švico dovoljen le, če spremlja pošiljko potrdilo službenega živinozdravnika, da izvira divjačina iz področja, v katerem ni mixomatoze.

S.

Krehelj preletel 1000 km

2. septembra letos je uplenjen pri lovu na race v občini Werndorf na Avstrijskem krehelj, ki je nosil na nogi obroček s številko 43.30 N/4.40. Racak je bil obročkan v Tour du Valat, Le Sambuc, Camargue ob Renu, v Franciji. Razdalja med mestom obročkanja in krajem

uplenitve znaša okrog 1000 km. Znano je sicer, da se krehelji selijo proti jugu, ni pa bilo znano, da se tako daleč odmikajo od običajne selitvene poti.

»Misli na divjad in nase!«

Na avtomobilskih cestah zahodne Evrope se množijo nesreče zaradi trčenja motornih vozil z divjadjo, ki jo ostri prameni reflektorjev paralizirajo. Zato je nemška organizacija za zaščito divjadi sestavila učinkovit plakat, ki na tako nevarnost opozarja in pravi, da so trčenja z divjadjo usodna ne le za divjad marveč često tudi za vozača. Plakati s primernim tekstom so v zadnjem času razobešeni na raznih krajih, zlasti tam, kjer so tradicionalne stečine divjadi.

A.

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

Franja Ramška dvojni jubilej

Franjo Ramšak, član Lovske družine Pesnica, znan mariborski pedagog, praznuje letos 50-letnico lovskega udejstvovanja

lovstva. Nam je pa tudi vesel tovariš in ljub prijatelj in si ga želimo vedno med nami, tukaj v njegovih toplih Slovenskih goricah, kjer ob zorečem grozdju brne klopotci in ob kipečem vinu pokajo lovske puške. Dragi Franjo, še na mnoga, zdrava leta!

Jubilant je tudi priložnostni pesnik, ki se je s svojimi čustveno, rahlo elegičnimi stihii že večkrat oglasil v našem glasilu. Tukaj za počastitev jubilaranta še ena njegova:

Moj lovski klobuk
veselo pokrili mi je glavo,
ko zora osvetila tiho dobrovo...
Je kleknilo tamkaj srnjaku
koleno,
klobuk pa dobil je vej'co zeleno.

Potem sva krenila ponosno skozi
vas;
za cvetno zaveso bil ljubek
obraz...
Brezmejno sem ljubil mlado to
srečo,
klobuček pa nosil je cvetko
dehtečo.

Sva skozi viharje in zmote hodila
lepote iskala, lepote ljubila...
Nabrala za pozna si leta in dan
mladostne spomine, mladostni
lep san.
Brez žalosti bova nekoč se ločila,
ko dom mi poslednji bo tiha
gomila.
Pri klobučku ostala bo sredi
dobrav
vsa moja velika lovska ljubav...

LD Pesnica

IZ ZAPISNIKA

1. seje Upravnega odbora LZS, 1. avg. 1959

Dnevni red:

1. Formuliranje sklepov občnega zbora in seje glavnega odbora.
2. Razdelitev dela med člani upravnega odbora in formiranje komisij.
3. Tekoče zadeve.

Ad 1.

Sklepi občnega zbora Lovske zveze Slovenije (27. 6. 1959)

1. Za medpokrajinsko konferenco (Slovenija-Avstrijska Štajerska in Koroška ter Goriška in Videmska pokrajina), ki bo v jeseni v Ljubljani, naj lovske organizacije sporočijo obmejno problematiko. Zainteresirane lovske organizacije naj po možnosti na to konferenco pošljejo svoje referente.

2. Z ozirom na to, ker so se preteklo leto centralnega lovsko-čuvajskega tečaja udeležili skoraj le tovariši, ki so bili sicer zainteresirani za strokovno lovsko znanje, ne pa določeni za lovsko-čuvajsko službo, bo treba v bodoče iskati drugo obliko vzgajanja lovskih čuvajev.

3. Peta in šesta številka letošnje »Lovca« zavoljo nepredvi-

in svojo življenjsko 70-letnico. Slovenske gorice, narodnostno tako ogrožene, so ga pritegnile in ostal jim je zvest do danes. Tam je tudi nekoč uspešno zbiral in bodril naše lovce, da se niso udinjali tujemu vplivu. Po osvoboditvi je bil med prvimi ustanovitelji naše lovske družine.

Pravi, da je našel med lovci najboljše prijatelje, kakor je sam vzgleden pobornik našega

denih finančnih stroškov izideta kot ena številka.

4. Dobre odnose z gozdarstvom in kmetijstvom naj razvijejo vsi forumi lovskih organizacij, torej tudi lovske zveze (okrajne) in lovske družine ter naj o oblikah in uspehih sodelovanja poročajo LZS.

5. Pospešiti izdelavo lovskega katastra in bonitiranje lovišč.

6. Ker smo glede čuvajske službe z ozirom na pomanjkanje finančnih sredstev v težkočah, naj tudi organizacije na terenu (LZ in LD) predlagajo ukrepe za izboljšanje oziroma pridobitev sredstev za to službo.

7. Krepiti znanstveno in strokovno delo v lovstvu. Zato:

a) iskati možnosti za čim boljši razvoj lovskega inštituta,

b) pričeti z izdajanjem lovske literature (lov. biblioteka),

c) revijo »Lovec« je treba izboljšati zlasti v strokovnem pogledu.

8. V lovski kinologiji polagati več pažnje vzgoji sodniškega in vodniškega kadra ter propagandi, ker je zanimanje za kinologijo še dokaj šibko.

9. Lovske organizacije, zveze kot tudi družine, naj gojijo in razvijajo strelski šport zlasti v tistih disciplinah, ki so primerne za njihova lovišča.

10. Izpopolniti je statistične obrazce.

11. Kolektivno nezgodno zavarovanje lovcev ostane v dose-danji višini, jamstveno zavarovanje pa se v primeru zvišanja premije za naprej opusti. Priporoči se zvišanje nezgodnega zavarovanja po lovskih zvezah in lovskih družinah, kot tudi individualno — bodisi nezgodno ali jamstveno.

12. Lovski čuvaji so obenem tudi člani Gorske straže, ki ima delno iste naloge kot lovski čuvaji (7. člen Pravilnika o lovskih čuvajih).

13. Lovci in lovski čuvaji naj sodelujejo z Društvom za varstvo ptic. Vpliva naj se tudi, da se bo po šolah posvečalo več pažnje vzgoji mladine v pravilnem odnosu do prirode.

14. Podelijo se enkratne denarne nagrade: blag. Fr. Nosanu 40.000 din, tajniku A. Flajsu 30 tisoč din, uslužbencu Fr. Cvenklu, Zl. Albrehtovi, V. Varičaku in J. Klunu po 25.000 din.

15. Pravila Lovske zveze Slovenije se spremenijo v naslednjem:

čl. 13/IV: Redni občni zbor skliče upravni odbor vsako drugo leto;

čl. 14/II: Besedilo se spremeni v tem smislu, da se izvoli na vsakih začetih 100 članov po en delegat za občni zbor LZS;

čl. 16 v točki c) odpade beseda »predsednika«;

čl. 17/I: Glavni odbor šteje 50—70 članov;

čl. 17/III: Dodasta se točki 10 sklepa o letnem obračunu in proračunu v letih, ko ni občnega zbora in ju predlaga občnemu zboru v odobritev. (Potrditev?) 11. Voli izmed svojih članov predsednika;

čl. 18/I: Za izvrševanje tekočega dela izvoli glavni odbor na prvi seji po občnem zboru izmed svojih članov upravni odbor;

čl. 18/II: Upravni odbor sestavljajo: predsednik, podpredsednik, tajnik in 20 članov;

čl. 18/V: Po potrebi izvoli upravni odbor izmed svojih članov sekretariat, ki je pomožni organ za reševanje operativnih poslov med dvema sejama;

čl. 20/II: V nujnih in neodložljivih primerih, ko ni mogoče sklicati seje, ukrepa predsednik ali v njegovi odsotnosti podpredsednik, ki naj se posvetujejo s sekretariatom, odgovarjajo pa za svoje ukrepe upravnemu odboru, ki mu morajo na prvi seji poročati;

čl. 24/II: Nadzorni odbor ima 5—7 članov;

čl. 40 se doda: Glede na spremembo 4. odstavka 13. člena se smiselno spremenijo vse določbe, ki so v nasprotju s to spremembo.

Spremenijo se tudi nazivi: ne več okrajna lovska zveza, ampak lovska zveza — ne več Republiška lovska zveza Slovenije, ampak Lovska zveza Slovenije.

16. Upravni odbor LZS imenuje posebno komisijo, ki naj pripravi spremembe oziroma dopolni lovskega zakona kot tudi pravil in drugih predpisov lovskih organizacij.

17. Raziskati je vzroke neuspehov v fazaneriji Vurberg.

18. Po vzorcu lepakov iz Pule je pripraviti propagandne lepake zlasti za zaščito gnezd poljske perjadi v času košnje.

19. Lovske družine lahko vnovčijo divjačino pri kupcu, ki nudi najboljše pogoje.

20. V glavni odbor se zaradi boljše povezave z gozdarji in kmetijci kooptira še 2 zastopnika Sekretariata IS za kmetijstvo in gozdarstvo.

21. Uslužbenci oziroma lovski čuvaji UGLS se včlanijo v lovsko organizacijo direktno pri LZS.

22. Tovariš Janez Zupan je izvoljen za častnega dosmrtnega člana upravnega odbora LZS.

23. Sprememba odstrelne dobe je specifična zadeva vsake LZ posebej. V utemeljenih primerih naj torej LZ vložijo preko LZS prošnjo na pristojni sekretariat IS.

24. Z urejanjem kletnih prostorov lovskega doma za restavracijo se prične takoj, kolikor pa je denarja premalo, se pooblasti glavni odbor, da najame posojilo.

25. Do izvolitve novega upravnega odbora vodi posle dosedanjí upravni odbor LZS. Prvo sejo glavnega odbora skliče dosedanji predsednik v teku 1 meseca.

Sklepi Glavnega odbora Lovske zveze Slovenije (8. 7. 1959)

1. Sklad za pokončavanje volkov se obdrži in dopolnjuje še nadalje. Upravni odbor je pooblaščen, da v primeru potrebe ta sklad lahko koristi oziroma si tu denar izposodi.

2. Prihodnje leto se v letnem obračunu prikaže tudi promet deviz.

3. Upravni odbor razčisti vprašanje okrog Jelovice in pokliče na odgovornost tiste, ki naj bi bili v tej zvezi dajali neresnične izjave.

4. Komisije LZS formira upravni odbor. Po možnosti naj bodo vodje komisij člani upravnega odbora.

5. Odpoved službenega razmerja dosedanjemu uredniku »Loveca«, tov. Strletu, se soglasno potrdi. Za plačo velja dejanski stan, kot se mu je izplačevala, to je 28.000 din mesečno. Dopust velja po podpisani pogodbi 28 dni. Ker je tov. Strle pri izvrševanju svoje službe napravil več grobih nepravilnosti ter je bil kot urednik kooptiran v upravni odbor LZS, se preda disciplinskemu sodišču LZS.

6. Lovskim čuvajem, uslužbencem zveze, se podeli nagrada v znesku po 15.000 din, onim, ki so pri LZS kot lovski čuvaji uslužbeni krajšo dobo, pa po 10 tisoč dinarjev.

Ad 2. in 3.

a) **Blagajnik in seje upravnega in glavnega odbora:** Tov. Nosan in tov. Knavs izvršita primo-predajo blagajniških poslov LZS.

Redne seje upravnega odbora bodo praviloma na tri mesece (na leto 4 seje), seje glavnega odbora pa na šest mesecev (na leto

2 seji). Možne so tudi izredne seje obeh odborov.

Odbornikom se pošljejo vabila en teden pred sejo; v važnejših primerih jim je treba poslati tudi material za sejo.

b) Sekretariat LZS:

Izvoli se 7-članski sekretariat, ki ga sestavljajo: predsednik, podpredsednik, tajnik, blagajnik in dva člana in sicer tov. Franjo Sok in Ljuban Zadnik.

V nujnejših primerih naj se na sejo povabita še event. predsednik LZ Kranj oziroma predsednik LZ Ljubljana.

c) Kinološka zveza Slovenije, prošnja za finančno pomoč za 4. republiško razstavo psov.

d) Kinološki aktiv Združenja študentov veterinarske medicine, Zagreb, prošnja za finančno pomoč:

Prosilcem se dodeli celotna vsota, za katero prosijo, t. j. 50 tisoč din. Ob nakazilu denarja pa se jih tudi prosi, da naj bodo (v počitnicah) v čim tesnejšem sodelovanju z našimi domačimi kinološkimi organizacijami ter da naj kot bodoči veterinarji delajo tudi za povzdigo kinologije.

e) Naselitev gamsov na Nanosu: Gamse plača LZS, prevoz pa LZJ Postojna oziroma njene družine (sprejeto soglasno).

f) Imenovanje člana in namestnika v komisijo za plasman proizvodov lovnega gospodarstva pri GLZ: Član tov. Rino Simoniti, namestnik tov. Ljuban Zadnik.

g) Prošnja LZ Pomurje za garancijo: LZS prevzema garancijo pri MH ljubljanski za najeto posojilo v višini 6 milijonov dinarjev, in sicer za plačilo v petih letih.

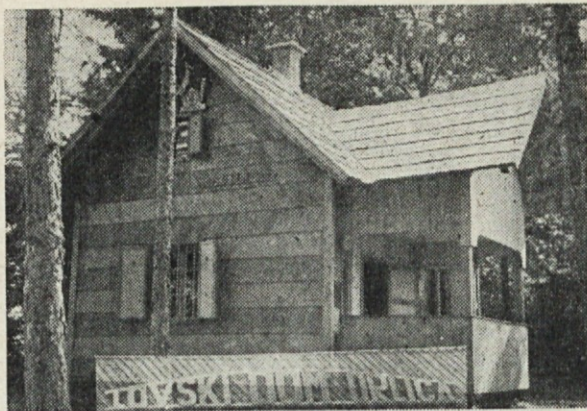
h) Prošnja za podaljšanje lovne dobe za fazane LZ Pomurje v tem letu od 16. sept.: Upravni odbor LZS se z utemeljitvijo v prošnji strinja in jo priporoča v ugodno rešitev.

i) Prošnja za podaljšanje lovne dobe za jerebice LZ Ljubljana v tem letu od 16. avg. Upravni odbor LZS se z utemeljitvijo strinja in prošnjo priporoča v ugodno rešitev.

j) Lovski koledarček za leto 1960: Lovski koledar za leto 1960 se tiska v 2000 izvodih. Napraviti je razpis za naročila. Če bi z razpisom prejel naročil za nad 2000 izv., se naklada zviša. O vsebini koledarčka naj odloča komisija. Izide naj že v decembru.

k) Uredniški odbor in pogodba z novim urednikom Lovca: Novi uredniški odbor šteje 7 članov in sicer: Ivan Ferlež-Milan,

Lovski dom
LD Orlica, ki
ga je odprla
17. sept. 1959

Franjo Sok, dr. Jože Rant, Ive Krevs, Štefan Tausig (dosedanji) in Ivan Špolar ter Jule Vrbič (novi).

Odgovorni urednik je Ivan Ferlež-Milan, tehnični pa ing. Mirko Šušteršič.

l) Formiranje komisij: Organizacijsko pravna komisija: V njen delokrog spada zlasti korektura lovskega zakona in pravil lovskih organizacij ter drugih lovskih predpisov.

Komisija šteje pet članov: Predsednik komisije tov. Franjo Sok, ki izbere še 4 člane-sodelavce.

Komisija za lovsko čuvajsko službo: V njen delokrog spada zlasti vprašanje sredstev za izboljšanje lovske čuvajske službe.

Komisija šteje tri člane. Predsednik komisije tov. dr. Jože Benigar, ki izbere še dva sodelavca-člane.

Gospodarska komisija: Njene naloge so zlasti: primerjati naše lovstvo z lovstvom v drugih državah z gospodarskega vidika, kataster in bonitiranje, finance, določitev minimalne vrednosti divjadi, skladi ipd.

Komisija šteje 7 članov. Predsednika izvoli članstvo komisije samo.

Člani komisije: Rino Simoniti, Ljuban Zadnik, ing. Marjan Šebenik, Jože Jurečič, Miloš Kelih in še eden, ki ga izbere predsednik komisije.

Komisija za malo in veliko divjad: Obe komisiji ostaneta do nadaljnjega še sedanji.

Kadrovska komisija: V njen delokrog spadajo zlasti strokovno vzgojna, moralna vprašanja, odlikovanje članstva ipd.

Komisija ima 5 članov. Predsednik komisije Ignac Voljč, ki izbere še 4 sodelavce-člane.

Predsedniki vseh komisij naj napravijo obširne plane dela in predložijo okvirne finančne plane potreb.

Za morebitne spremembe v upravah lovišč LZS naj gospodarsko-ekonomska komisija pripravi predloge.

m) Lovišče Jelovica: Ker so bili razlogi za razdelitev Jelovice globlji, kot so bili prvotno znani, je bil postopek LZ Kranj pravičen. S tem je to vprašanje razčiščeno.

Lovska družina Rečica pri Laškem stoji pred resnimi vprašanji, katerih rešitev se ne da več odlašati in o katerih je razpravljala na zadnjem lovskem posvetu. Nič manj kot 6 kosov srnjadi je bilo najdenih, ki so poginili v jugozahodnem predelu lovišča. Med temi je bila breja srna. Ta srna je bila ustreljena s šibrami št. 8 in so bila v njej 3 svinčena zrna, od katerih sta 2 prodrla v črevesje. Nekaj srnjadi je bilo raztrgane, nedvomno žrtve potepuških volčjakov. En srnjaček je imel odbito nogo — strel s kroglo. Torej, na delu so divji lovci in psi volčjaki. Ene in druge vabi boljši stalež srnjadi in želja po mesu, ki ga je v mesnicah vedno manj. Na posvetu so bili storjeni sklepi, o katerih bomo poročali. V prvi vrsti bomo z največjo brezobzirnostjo preganjali pse in pa tudi lovske tatove in razpisali visoke nagrade.

-0-

Lovska literatura

Pod tem naslovom je bil objavljen v 7. št. Lovca krajši sestavek, ki obravnava problem lovske literature pri nas. Kot mlajši lovec sem že večkrat razmišljal, kje bi poiskal odgovor na različna vprašanja, ki me zanimajo v zvezi z lovom, zlasti natančnejše navodilo za šolanje različnih pasem psov. Mogoče bi naše glasilo objavilo seznam knjig, ki bi se morebiti dobile

Lovski dom Košenjak, v nadmorski višini 1220 m je odprla LD Dravograd, na zahodnem koncu Kozjaka in hkrati razvila lovski prapor. Lovski dom je nastal iz spretno predelane kmečke kašče

pri nas, z navedbo, kje jih interese lahko kupi.

Resnično pa je, da se znanje in skušnje posameznega lovca ne večajo samo z lastno prakso, ampak da se je potrebno učiti tudi na skušnjah drugih. To je nekaj povsem naravnega v vsakem poklicu in v vsaki športni panogi. Vsak pravi športnik pozna zgodovino svojega športa, še bolj ga pa zanima vsakodnevni napredek, zlasti v panogi, v kateri se sam udejstvuje. Pravzaprav ni razumljivo, zakaj ni tudi v lovstvu tako. Nekatere družine oziroma starejši lovci sploh ne dajo osnovnih napotkov tistim, ki se za lov zanimajo. Iz lastne skušnje vem, da so lovski pripravniki bili že več časa v LD, a še niso vedeli, da sploh obstoji knjiga Naš lov. Mnogo članov LD te knjige nima in družine ne zahtevajo od njih, da bi jo nabavili, češ saj je že drugih stroškov dovolj, preostaja pa nič. Takšen odnos do lovske literature je nepravilen in mislim, da bi morale v tem pogledu povedati kaj več lovske zveze, ki naj bi v skrajnem primeru čisto šolsko kontrolirale, kako je s tem v posamezni družini.

Mislim, da je skrajni čas, da začnemo z uvajanjem lovske literature, saj je vsako leto več mlajših lovcev, ki bodo imeli do nje gotovo boljši odnos in jim ne bo težko odšteti še nekaj dinarjev za res dobro knjigo.

Naročnino za to knjigo naj bi odvajale lovske družine podobno, kakor to delajo za Lovca, da ne bi bilo urgenc pri posameznikih. Poleg enega izvoda za vsakega člana bi LD naročila en izvod še za svojo knjižnico, ki je ponekod sploh še ni.

B. R.

Sektorski posvet v LZ Celje

Delo lovskih družin je zadnja leta lepo napredovalo. Lovišča izkazujejo primeren stalež divjadi in tudi napredna lovska misel se je že utrdila. Vse doslej pa so lovske družine pogrešale medsebojno povezavo ter povezavo z LZ. V glavnem so družine prihajale v neposreden stik, pri čemer ne mislim administrativni, le pri občnih zborih ter po posameznih članih LZ. Pogrešale pa so stalno stikov pri reševanju problemov širšega področja. Večkratni sektorski posveti bodo družine in članstvo zblížali, kar lahko le pozdravimo. Od tega si obetamo novih uspehov, predvsem v reševanju problemov, ki jih ena sama družina ne more, ker je reševanje vezano na področje, ki zajema več družin.

Občni zbor je bil zgolj enkratni letni pregled dela družin. Manj pa je mogel vplivati in usmerjati samo delo družin in reševati probleme med družinami. Mimo tega so občni zbori LZ že v mrtvi sezoni. Posveti pred začetkom lovov pa dajejo smernice za izvajanje lovov, predvsem pa za gospodarjenje v sezoni lova na zajca in pernato divjad. Zato naj postanejo sektorski posveti nov člen v delu družin in LZ.

Sredi septembra je bil tak posvet za področje Savinjske doline v Žalcu. Ta je nudil tudi možnost pregleda poslovnih knjig družin. Poslovne knjige so se doslej s strani LZ pregledovale le enkrat letno. Še posebej je to primerno ob začetkih sezone lovov kot opozorilo, da je treba blagajni posvečati potrebno pozornost.

Na posvetu smo slišali o uspehih družin Žalec in Polzela, ki prednjačita, o izboljšanju razmer

v družinah Prebold, Tabor in Šmartno ob Paki, pa o sicer dobri družini Griže, ki bo pa morala pogone na divje prašiče bolje pripravljati. Družina Ložnica - Šentandraž se bo morala resno lotiti naloge za izboljšanje staleža in organizacije družine same. V zadnjem času so družine Žalec, Tabor in Vransko uredile lepe lovske koče. Stalež srnjadi, zajcev in tudi pernate divjadi je zadovoljiv. Fazani so bili letos množično nasajeni. Bili pa so predomači in jih je ostala le polovica. Stalež zajca v lovišču Braslovče iz leta v leto pada. Opažamo, da so hmeljske površine lovsko slabo produktivne. Hitra kmetijska mehanizacija je uničila marsikateri zarod poljske divjadi. Vendar nazadovanje zajca zlasti v okolici Braslovč ima najbrž vzroke v slabo organiziranem nadzoru in v načinu izvajanja lovov.

Divji prašiči so se močno razmnožili in delajo občutno škodo na polju. Zato bodo družine od sredine oktobra dalje organizirale večje skupne pogone.

Posvet je predvsem pokazal, da smo lovci v stanju pogovoriti se tudi o neuspehih in jih skupno popravljati, tudi s širšega, ne le družinskega obzorja. Začetki sestanki se bodo razvili v stalne sektorske posvete kot redna neposredna vez na terenu, katero smo doslej pogrešali.

ka-ko

POPRAVEK

V 7. št. na str. 181, se mora pravilno glasisi:

Rogovje s 184,17 točkami, kakor je pravilno v končnem točkovanju in ne 134,17.

MALI OGLASI

Prodaj 2 lepa nemška kratkodlaka ptičarja, stara 4 mesece. — Janez Dolmovič, Vel. Mraševo 18, p. Podbočje.

Prodaj 4 leta starega psa špringer španijela s prav dobro oceno. Rudi Mlekuš, Zgornja Bistrica, pošta Slovenska Bistrica.

UMRLI SO:

Ivan Urevc, LD Bled, star 30 let. Mladega aktivista so uničile strahote nemških taborišč.

Franc Bezljaj, član LD Prežihovo, utonil v Dravi.